

Stockholms stads industriverksstyrelse.

Industriverksstyrelsen.

Torsgatan 22, Sth VA.; t. 22 30 60. Styrelsen sammanträder minst en gång varje månad.

Vid den kommunala omorganisationen år 1920 sammanfördes förvaltningen av Stockholms gas-, elektricitets- och vattenledningsverk under en gemensam styrelse, benämnd styrelsen över Stockholms stads industriella verk, numera *Stockholms stads industriverksstyrelse*. Denna trädde i verksamhet den 10 april 1920.

Industriverksstyrelsen har till uppgift att hand-
hava förvaltningen av stadens gas- och vatten-
verk, elektricitetsverk ävensom vattenfall, andra
fastigheter och anläggningar, som av staden för
dessa verk användas eller förvärfvas, jämte för
hithörande ändamål utförda ledningar och andra
anläggningar. På styrelsen ankommer att anta
och entlediga entreprenörer för gas-, vatten-
och elektriska ledningar samt avloppsledningar,
efter de närmare bestämmelser, som av stads-
fullmäktige meddelas. Styrelsen har dessutom
att ombesörja de övriga angelägenheter, vilkas
vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas.

Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Stadsfullmäktiges prövning underställas de styrelsens beslut, som angå taxa och reglemente för begagnande av gas, elektricitet och vatten från de kommunala verken, grunder för bestämmande av priset för den allmänna gatubelysningen, där ej överenskommelse härom kan komma till stånd med vederbörande nämnd, samt gasens värmevärde. Under industriverksstyrelsen lyda gas- och vattenverket samt elektricitetsverket. Chefskapet över vardera av dessa båda verk utövas av en direktör.

Industriverksstyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två kalenderår. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Vid styrelsens sammanträden äga direktörerna för gas- och vattenverket samt elektricitetsverket, var för sitt förvaltningsområde, närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter ägde rum för åren 1959—1960 den 15 december 1958 och för åren 1960—1961 den 14 december 1959.

Instruktion m. m. Instruktion för Stockholms stads industriverksstyrelse, fastställd av ÖA 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 64, 1950: nr 7, 1953: nr 34). Arbetsordning 27 mars 1931 för styrelsen jämte instruktion för direktören [och överingenjörerna vid gas- och elektricitetsverken, direktören för vattenledningsverket] samt styrelsens sekreterare, med ändr. 23 mars 1942.

Stat år 1960. Driftbudgeten: kostnader 250 346 000 kr. (därav engångs 180 000 kr.), dessutom förlagsmedel 40 000 000 kr.; kapitalbudgeten: utgifter 250 000 kr., låne- medel, i linjen 61 525 000 kr., inom linjen 1 269 000 kr.; driftbudgeten: intäkter 285 747 000 kr., kapitalbudgeten: inkomster 250 000 kr.

Industriverksstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 0300 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Karlsson, G. Verner, stationsförmän, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Claesson, V. O., kassör, stadsfullm.

*Johansson, E. L., chefsombudsman.

*Jonson, E. G. D., ombudsman.

Malm, A. B., direktör, stadsfullm.

Åkerman, O. M. J., civilingenjör.

Suppleanter¹⁾.

*Andersson, E. Olof, ingenjör, stadsfullm.

Forsling, E. W., fil. lic.

Fredlund, K. G. G., direktör.

*Karlson, Tore E., ombudsman, stadsfullm.

Kristensson, A. K., tjänsteman.

*Lavett, E. G. A., disponent, stadsfullm.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola enligt styrelsens beslut suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamoten Åkerman, suppleanterna Lavett, Fredlund och Forsling; för vice ordföranden samt ledamöterna Claesson, Johansson och Jonson suppleanterna Tore Karlson, Andersson och Kristensson; för ledamoten Malm suppleanterna Fredlund, Forsling och Lavett. I sista hand bestämmes ordningen för suppleanternas tjänstgöring efter deras tjänstetid i styrelsen, men vid lika tjänstetid efter ålder såsom stadsfullmäktigt eller efter levnadsår.

Sekreterare.

Spångberg, L. O., stadsadvokat (se sid. 126 och nedan).

Industriverksstyrelsens delegerade.

Delegerade av styrelsen, bestående av ordföranden, vice ordföranden samt en ledamot jämte suppleanter för dem, skola tillsammans med direktörerna för respektive verk förbereda ärenden, avsedda att förekomma vid styrelsens sammanträden.

Agrenius, G. B., ordf.; **Jonson**, E. G. D.; **Karlsson**, G. Verner, vice ordf.

Suppleanter¹⁾: **Claesson**, V. O.; **Fredlund**, K. G. G.; **Johansson**, E. L.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december tre revisorer jämte två suppleanter för granskning av industriverksstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren.

Bohman, A. W., redogörare.

Gustavsson, K. G., tjänsteman, ordf.

Hjelmström, G.-A., sacionom.

Suppleanter:

Lindström, T. A., ombudsman.

Olsson, R. C., sekreterare.

Industriverksstyrelsens kansli.

Torsgatan 22, Sth VA; t. 22 30 60 (växel); expeditionstid: 9—16 (lördagar och dag före helgdag 9—13).

Kansliet förestås av sekreteraren, vilken bl. a. åligger att föra protokoll vid styrelsens och dess delegerades sammanträden.

Av de å stadskansliets stat upptagna stadsadvokaterna tjänstgör en hos industriverksstyrelsen såsom dess ombudsman. Styrelsen har åt denne uppdragit att jämväl vara styrelsens sekreterare.

Sekreterare och ombudsman.

Spångberg, L. O., stadsadvokat (se sid. 126 och ovan); mottagningsstid: efter överenskommelse; t. 22 30 60 eller 23 65 40.

Sekreterare (24).

Tholsson, C.-R.; t. 22 30 60.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt styrelsens beslut inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanten **Fredlund**; för vice ordföranden samt ledamoten **Jonson** i första hand suppleanten **Claesson** och i andra hand suppleanten **Johansson**.

Förste kontorsskrivare (11).

Axelsson, f. **Altvall**, **Ingrid V.**; t. 22 30 60.
Ett kanslibitråde.

Gas- och vattenverket.

Torsgatan 22—30, Sth VA; telefoner, se sid. 222.

Stadsfullmäktige godkände den 29 juni 1953 i princip en sammanslagning av gasverket och vattenledningsverket till ett gemensamt verk, benämnt **Stockholms gas- och vattenverk** (Utl. 1953: nr 258).

Stadsfullmäktiges beslut innebar i huvudsak, att verken ställdes under ledning av en gemensam direktör. Vidare fastställdes organisation för det nya verkets avdelningar för gasproduktion och för vattenproduktion. Samordningen av de båda verken påbörjades den 1 november 1953.

Stadsfullmäktige godkände den 20 juni 1955 (Utl. 1955: nr 193) och den 15 april 1957 (Utl. 1957: nr 92) förslag till ny organisation för en ekonomiavdelning uppdelad på fem byråer. Uppbörden av gas- och vattenavgifter ombesörjes av elverket.

Stadsfullmäktige godkände den 29 september 1958 ett av industriverksstyrelsen framlagt förslag till ny organisation och vissa chefstjänster för distributions-, installations- och byggnadsverksamheten (Utl. 1958: nr 263). Beslutet innebär samordning fr. o. m. den 1 december 1958 av avdelningarna för gasrörnät och vattenrörnät med verkstäder till en distributionsavdelning. Installationsbesiktning för såväl gas- som vattenledningar och den rådgivande verksamheten gentemot rörledningsentreprenörerna sammanföres till en mätare- och kontrollbyrå inom en installationsavdelning, vari den tidigare avdelningen gasinstallationen ingår. Beslutet innebär vidare, att de förutvarande båda byggnadsbyråerna inom avdelningarna för gasproduktion och vattenproduktion sammanföres till en byggnadsavdelning. Detaljorganisation för de nyinrättade avdelningarna avses skola underställas stadsfullmäktige under år 1960.

Stat år 1960. Driftbudgeten: kostnader 104 184 000 kr. (därav engångs 180 000 kr.), dessutom förlägsmedel 25 000 000 kr.; kapitalbudgeten: utgifter 250 000 kr., lånemedel, i linjen 9 925 000 kr., inom linjen 1 269 000 kr.; driftbudgeten: intäkter 112 830 000 kr.; kapitalbudgeten: inkomster 250 000 kr.

Gasverket.

Den första förordningen om allmän gatulyshållning i Stockholm utfärdades år 1749. Enligt denna ålåg lyshållningsskyldigheten husägarna. På 1820-talet väcktes det första förslaget om

IVS

anläggande av gasverk i huvudstaden, men förslaget strandade på husägarnas oenighet.

Först år 1846 enades de olika församlingarnas husägare om lämpligheten av att göra gatubelysningen till en för hela staden gemensam angelägenhet. Något formligt beslut därom fattades likväl icke förrän den 9 oktober 1850, då beslutanderätten hade övergått till sockenstämmanämnden. Denna beslöt samtidigt, att gasbelysning skulle införas i huvudstaden. Belysningen överlät staden på vissa koncessionsvillkor tills vidare på det år 1852 bildade gaslysningsaktiebolaget, som år 1853 anlade det första gasverket i Stockholm, Klaragasverket. Den 18 december 1853 tändes gasen första gången i Stockholm. I januari året därpå var gasbelysningen införd i Klara, Jakobs och Storkyrkans församlingar. Det dröjde därefter till hösten 1860, innan gasbelysningen utsträcktes till stadens övriga församlingar. Tio år därefter hade en utvidgning av gasverket blivit en nödvändighet. Stockholms stad hade bland de nämnda koncessionsvillkoren förbehållit sig rätt att efter trettio års förlopp inlösa gasverket, och stadsfullmäktige beslöt nu att begagna denna rätt. Vid koncessionstidens utgång den 1 juni 1884 övergick till följd härav gasverket i stadens ägo, och gastillverkningen började med sagda dag att drivas för stadens räkning. Genom utvidgningsarbeten, som i det närmaste voro färdiga hösten 1885, ökades det inlösta gasverket (Klaragasverket) till dubbla storleken. När tidpunkten för gasverkets ytterligare utvidgning var inne, beslöt att anlägga ett nytt gasverk. Plats för det nya gasverket erhöles i dåvarande Hjorthagen inom Norra Djurgården med strand vid Lilla Värtan, varjämte besittningsrätten till lägenheterna Mariedal och Ropsten förvärfvades för vinnande av ökat strandutrymme. Planen till det nya verket, Värtagasverket, uppgjordes med hänsyn till såväl Klaragasverkets framtida nedläggande som behovet av utvidgning under de närmaste 20 å 25 åren. Byggnadsarbetena togo sin början 1890 och fortgingo till hösten 1893, då anläggningen började tagas i användning och för första gången tillförde staden gas. På hösten 1919 inställdes driften vid Klaragasverket, och verket nedlades definitivt hösten 1922.

Värtagasverket har sedermera avsevärt utvidgats och moderniserats och utgör numera en kemisk-teknisk industri av betydande mått. Utöver gas och koks utvinnes vid tillverkningen ett flertal biprodukter av nationalekonomisk betydelse. Gasen tillverkas huvudsakligen i kammarugnar. Stadsfullmäktige beviljade år 1948 anslag för anläggande av ett nytt kammarugnsystem varigenom antalet kammare ökats med 57. Anläggningen har tagits i drift under år 1954. Sedan ett äldre system omfattande 42 kammare nedlagts uppgår antalet kammare till sammanlagt 103. Den nominella kapaciteten motsvarar avgasning av 1 400 ton stenkol per dygn.

För ugnarnas undereldning användes dels generatorgas, som framställes i en särskild centralgeneratoranläggning med 10 st. gasgeneratorer, och dels i vissa fall kolgas från kammarugnar. Den erhållna koksen sorteras och utlämnas medelst 3 st. koksorteringsverk och en större koks-ficka. Stadsfullmäktige anvisade i staten för år 1957 ett anslag av 3 000 000 kr. för en oljeför-gasningsanläggning med en kapacitet av 100 000 m³ gas per dygn. Anläggningen har tagits i drift under året. Genom tillsats av gasol och lättbensin kan gasproduktionen ökas vid spetsbelastningar. Som reserv för gastillverkningen finnes ett vattengasverk med 4 st. vattengasgeneratorer, vardera med en maximal kapacitet av 50 000 m³ karburerad eller 35 000 m³ okarburerad vattengas per dygn. Fyra gasklockor med en sammanlagd volym av 389 000 m³ äro i bruk, alla belägna vid Värtagasverket. För gasens distribuering funnos tidigare en medeltryckspumpstation vid Värtagasverket samt två högtryckspumpstationer inne i staden. Sedan 1953 sker emellertid all pumpning direkt från en pumpcentral vid Värtagasverket. Från denna utgår dels ett medeltrycksrömnät, till vilket 11 st. regulatorstationer inom inre staden äro anslutna och dels ett högtrycksrömnät för ytterområdena. Till detta senare äro 60 regulatorstationer anslutna.

För belysande av omfattningen av gasverkets nuvarande verksamhet må följande data nämnas, avseende år 1959: antal gasabonnenter med gasverket tillhöriga mätare 259 000 st. vartill kommer c:a 9 000 underabonnenter i fastigheter med centraluppmätning, försäld gas c:a 150 milj. m³, tillverkad koks utöver ugnbränsle c:a 278 000 ton och huvudrömnätets längd c:a 935 km. Utanför stadens jurisdiktionsgräns levererar verket gas till Solna, Sundbyberg och Nacka. Den försälda gasen fördelar sig med 50 milj. m³ på hushållen, 50 milj. m³ till industrin och 50 milj. m³ till villauppvärmning m. m.

Den offentliga gatubelysningen med gas upphörde under år 1941, då de sista gaslyktorna ersattes med elbelysning. Gasen användes numera helt för värmeändamål. Den första specialtaxan för kokgas infördes redan år 1885. Först efter första världskriget, på 1920-talet, började gas-spisar bliva standard i hushållen. För närvarande finnas, förutom gaskök i äldre fastigheter, över 222 100 st. gasspisar inkopplade. Parallellt härmed har en stark utveckling av gasförbrukningen inom hantverk, industri och restaurangkök ägt rum. Ungefär 6 100 villor uppvärms med gas. Efterfrågan på gas för uppvärmning av småstugor och villor är alltjämt stor.

Som ovan nämnts, utvinnes vid gasens rening ett flertal betydelsefulla biprodukter. Tillverkningen av ammoniumsulfat uppgår till c:a 3 000 ton per år. Tjärprodukter uppgå till c:a 15 000 ton och olika bensolprodukter slutligen till c:a 2 000 ton per år, huvudsakligen renbensol, ren-tolul och renxylo.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 19 december 1949, av överståthållarämbetet fastställt den 20 januari 1950, nedlades det för gas- och elektricitetsverken tidigare gemensamma direktörskontoret år 1950. Chefskapet över gasverket och elektricitetsverket utövades därefter av en direktör för vardera verket. Den 29 juni 1953 beslöt stadsfullmäktige, som ovan angivits, att i princip godkänna en sammanslagning av gas- och vattenledningsverken till ett gemensamt verk, benämnt gas- och vattenverket (Utl. 1953: nr 258).

Stadsfullmäktige godkände den 17 oktober 1955 ett mellan industriverksstyrelsen och Aktiebolaget Fannyudde den 29 augusti 1955 ingånget preliminärt avtal om förvärv av aktierna i Hölkens Koks & Kol aktiebolag jämte tilläggsavtal av den 15 september 1955 (Utl. 1955: nr 306), se sid. 579.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms gasverk och elverk, antaget av SF 20 mars 1944, med ändr. (Kf 1944: nr 14, 1948: nr 18). Reglementet är f. n. under omarbetning med hänsyn till verkets ändrade organisation. Taxa för gas levererad från Stockholms gas- och vattenverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 32). Från den 1 juli 1957 utgör den vanligaste taxan inom Stockholm, avsedd för en årsförbrukning av 1—1 125 m³, 24 öre per m³ jämte en fast avgift av 24 kr. per år. För större förbrukare gälla specialtaxor.

Vattenverket.

Före vattenverkets tillkomst fingo Stockholms innevänare täcka sitt behov av vatten från enskilda brunnar eller från vattendragen samt sedermera också från några allmänna brunnar, som staden anlade och underhöll.

Den 6 december 1855 beslöt Stockholms sockenstämmonämnd att vid Skanstull anlägga ett allmänt vattenverk med tillhörande ledningar för filtrerat vatten. Denna anläggning, som togs i bruk år 1861, hämtade sitt vatten ur Årstaviken. Åren 1882—84 utvidgades detta verk med ett nytt, beläget intill det gamla å den här för inköpta egendomen Eriksdal. Den 19 december 1899 och den 7 maj 1900 beslöt stadsfullmäktige att vid Norsborg i Botkyrka socken, mellan Bornsjön och Mälaren, anlägga ett nytt vattenverk med tillhörande rörledning till staden och reservoar å ett berg, söder om sjön Trekanten utanför Hornstull. Norsborgsverket, som invigdes den 4 oktober 1904, har sedermera avsevärt utvidgats. Den senaste utbyggnaden fullbordades under år 1953. För att tillgodose stadens växande vattenbehov beslöt stadsfullmäktige den 16 juni 1930 att låta anlägga ett vattenverk å Lovön invid Mörbyfjärden. Detta verk, Lovöverket, som invigdes den 20 maj 1933, utvidgades åren 1937—1938. Den gamla anläggningen vid Årstaviken nedlades år 1923.

De till denna hörande filterbassängerna användas numera i viss utsträckning som friluftsbad.

Stadsfullmäktige beslöt den 7 och 8 december 1959 om ytterligare utbyggnad av Lovöverket, med sikte på en kapacitet av 275 000 m³ per dygn. Norsborgsverket beräknas bli utbyggt till en kapacitet av 330 000 m³ per dygn. Som en första etapp påbörjades under år 1957 byggandet av 6 st. långsamfilter enligt beslut av stadsfullmäktige den 6 december 1956.

Lövö- och Norsborgsverkens sammanlagda dygnskapacitet kommer sålunda att kunna ökas från nuvarande 420 000 m³ till 605 000 m³, vilket beräknas täcka stadens vattenbehov till mitten av 1960-talet.

Vid Norsborgsverket tages råvattnet dels från Mälaren (ca 90 procent), dels från Bornsjön (ca 10 procent). Vid Lovöverket tages vattnet uteslutande från Mälaren.

Mälärvattnet genomgår vid båda verken först en kemisk rening genom fällning med aluminiumsulfat jämte snabbfiltrering och därefter en biologisk rening genom långsamfiltrering. Bornsjövattnet renas endast genom långsamfiltrering. Dessutom kalkas och kloreras allt vatten.

Inom stadsområdet finnas större reservoarer vid Trekanten, i Vanadislund, vid Ugglevikskällan, vid Kampementsbacken samt i Talkrogen. Sammanlagda effektiva reservoarvolymer är ca 120 000 m³. Reservoaren vid Kampementsbacken ligger ca 28 m lägre än övriga reservoarer, varför den är försedd med ett pumpverk, som trycker vattnet från reservoaren in i rörnätet under tömningsperioderna. Pumpverk finnas även vid reservoarna vid Trekanten och i Talkrogen med ändamål att kunna utnyttja hela vattenförrådet med till deras respektive lågvattenyta, som ligger något under den normalt erforderliga trycknivån. Inom den högzonen, som omfattar pumpverken Högdalen och Gubbängen är en högzonsreservoar med 11 000 m³ volym under uppförande. Samtliga reservoarpumpverk manövreras från Norsborgsverket. För vattentryckets höjande inom vissa högt belägna stadsområden finnes ett vattentorn med pumpverk vid Mosebacketorg samt dessutom 25 helautomatiska högzonspumpverk.

Huvudtillförselledningarna från vattenverken till staden samt distributionsnätet inom stadsområdet utgjordes vid 1960 års ingång av 1 389 km rör av olika dimensioner med en största diameter av 1,2 meter. Utanför Stockholms jurisdiktionsgräns levererar verket vatten till Nacka, Lidingö, Solna, Huddinge, Lovö, Botkyrka och Boo.

Vattenförbrukningen under år 1959 uppgick till sammanlagt 115,9 milj. m³.

Vattenverket, som till en början sorterades under en av sockenstämmonämnden utsedd »direktion för vattenledningens anläggande och förvaltning», överflyttades år 1864 till den detta år bildade drätselnämnden, där det sedermera ställdes under dåvarande byggnadskontoret. I

samband med den kommunala omorganisationen utbröts år 1920 vattenledningsverket ur byggnadskontoret och förlades under den nyinrättade industriverksstyrelsen. Den 29 juni 1953 beslöt stadsfullmäktige, såsom ovan nämnts, att gasverket och vattenledningsverket skulle sammanläggas till ett verk, benämnt Stockholms gas- och vattenverk.

Under vattenverkets förvaltning stå även de lantegendomar, som av staden inköpts för anläggningen av Norsborgsverket och för kontrollen av Bornsjön och dess tillflöden.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms vattenledningsverk; antaget av SF 29 juni 1925, med ändr. (Kf 1925: nr 14, 1928: nr 74, 1937: nr 69). Reglementet är f. n. under omarbetning med hänsyn till verkets ändrade organisation. Taxa för vatten, levererat inom Stockholm av Stockholms gas- och vattenverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 33). Enligt denna taxa utlämnas vatten endast genom vattenmätare. Fr. o. m. den 1 juli 1957 gäller ett grundpris av 30 öre per m³ samt fasta avgifter och fallande grundpris för större förbrukare.

Gas- och vattenverket.

Torsgatan 22-30, Sth VA, expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—13,30); t. 22 30 60 (växel). Gasverkets koks försäljning: t. 34 06 20 (även växel 22 30 60). Värtagasverket: Sth NO; t. 23 30 90 (växel). Norsborgsverket: Norsborg; t. 0753 + 281 00, 281 01, 281 02, 281 03. Lovöverket: Drottningholm; t. 99 01 80, 99 01 81, 99 01 82 och 99 04 45.

Direktör (B 8)

(tjänstetillägg 3,300 kr.).

Nilsson, B. M. (förordn. t. o. m. ³¹/10 1965); mottagningstid: 14—15.

Förste ingenjör (B 1).

Wilner, H. A. S.

Kontorsskrivare (9).

Ljungdahl, f. Hagström, Kerstin M.

Ekonomiavdelningen.

Ekonomidirektör (B 5).

Blomquist, C.-E. O.

Kansli- och personalbyrån.

Sekreterare (24).

Jacobsson, E. H.

Registratorsexpeditionen.

(Registratur, arkiv, skrivcentral, televäxel.)

Kammarsskrivare (15).

Vakant, *tf.* Alvendal, f. Wickstrand, Dagmar S. H., registrator; Sundberg, M. C. (Greta).

Kontorsassistenter (12).

Alvendal, f. Wickstrand, Dagmar S. H., tjl. (se ovan); Tangberg, f. Eriksson, I. K. Frideborg.

Förste kontorsskrivare (11).

Söderberg, H. E. (Norah), tjl., *tf.* Liedberg, f. Pettersson, Elsa A. M.

Två kanslibiträden, en expeditionsvakt, en förste telefonist, fem telefonister.

Personalkontoret.

Personalregister.

Förste kontorsskrivare (11).

Åkerblom, Britta V.

Ingenjör (22).

Tunberg, H. J. B., akordsingenjör.

Ingenjör (19).

Borger, S. G. (arbetarskydds- och civilförsvars-ärenden).

Byråassistent (18).

Bergström, K. O. L., tjl.

Personalkonsulent (17).

Eriksson, S. A.

Kontorsassistenter (12).

Stenius, A. I.; en vakant, *tf.* Werdén, K. H.

Ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

Lönesektionen.

Kammarsskrivare (15).

Ericson, H. M.; Bodin, Ingrid H. S.

Kontorsassistenter (12).

Nilsson, N. G.; Wall, S. Y., tjl. (se sid. 389).

Två kontorsskrivare, fem kanslibiträden, fyra kontorsbiträden.

Vaktmästarecentralen.

Förste vaktmästare (9).

Andersson, B. A.

En expeditionsvakt, nio expeditionsbiträden.

Redovisningsbyrån.*Förste intendent* (26).

Fritzell, E.

Kassakontoret.*Kammarsskrivare* (15).

Weimer, H. D.

Bokföringskontoret.*Kamrer* (20).

von Schoultz, G. A. A., tjl.

Förste kammarsskrivare (17).

Schalin, M. H.; Andrén, G. B.

Kammarsskrivare (15).

Stenfalk, A. G.

Två kanslibiträden, fyra kontorsbiträden.

Debiterings- och avräkningskontoret.*Kammarsskrivare* (15).

Lind, C. O.

Förste kontorsskrivare (11).

Nilsson, Dagmar A. E.

Ett kanslibitråde, två kontorsbiträden.

Köksförsäljningsbyrån.Torsgatan 22, Sth VA; t. 34 06 20 (växel)
även 22 30 60 (växel).*Försäljningschef* (27,144 kr.).

Stenstrand, U. S.

Förste kammarsskrivare (17).Vakant, *tf.* Sabel, G. E.*Kammarsskrivare* (15).Sabel, G. E., tjl. (se ovan); Mesterton, C. J.; en vakant, *tf.* Holm, C. E. A.*Eldningskonsulenter* (15).

Eriksson, N. S.; Haglund, J. G. B.

Kontorsassistenter (12).Holm, C. E. A., tjl. (se ovan), *tf.* Hedén, E. E. H.; Ericsson, E.-A., tjl. (se sid. 228).*Förste kontorsskrivare* (11).

Palmström, K.-E. H.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde, en citografoperatris.

Egendomsbyrån.*Förste intendent* (26).

Alinder, E. G.

Kammarsskrivare (15).

Söderman, N. T.

Kontorsassistent (12).Vakant, *tf.* Dubois, f. Wahlberg, Greta.**Bornsjöegendomarna.***Stadsjägmästare* (26)

(gemensam med fastighetskontoret, se sid. 164).

Olin, C. G.; mottagningstid: tisdagar 11—12.

Två skogsvaktare samt (vid 1960 års början) 14 skogsarbetare.

Stadsagronom (23)

(gemensam med fastighetskontoret, se sid. 164).

Carlowitz, V.; mottagningstid: tisdagar 11—12.

Inköps- och förrådsbyrån.*Intendent* (25).

Telander, L. G. T.

Intendent (22).

Mannerdahl, K. G., tjl.

Inköpskontoret.*Kamrer* (20).Vakant, *tf.* Lönnervall, K. I. A.*Förste kammarsskrivare* (17).Vakant, *tf.* Eriksson, H.*Kammarsskrivare* (15).Sandell, C. G.; Gehrenhult, M. H. V.; Lönnervall, K. I. A., tjl. (se ovan); Eriksson, H., tjl. (se ovan); Tidal, A. F., tjl. (se sid. 153); en vakant, *tf.* Ottosson, R. S. V.; en vakant, *tf.* Jonsson, P. G.; en vakant, *tf.* Stenulv, B. T. E.*Kontorsassistenter* (12).Söderquist, K. G. H.; Park, P. A., tjl.; en vakant, *tf.* Hörlin, J. G. V.; en vakant, *tf.* Ottosson, R. S. V., tjl. (se ovan); Stenulv, B. T. E., tjl. (se ovan); Jonsson, P. G., tjl. (se ovan).*Förste kontorsskrivare* (11).Hörlin, J. G. V., tjl. (se ovan); en vakant, *tf.* Benneck, N.-E.

En kontorsskrivare, två kanslibiträden, en citografoperatris, sex kontorsbiträden, två expeditiionsbiträden.

IvS

Förrådskontoret.

Förrådsförvaltare (24,480 kr.).

Bodén, P.-E.

Lagerbokföring.

Kontorsassistenter (12).

En vakant, *tf.* Lindroth, K. O.; en vakant, *tf.* Svensson, S. J.

Förste kontorsskrivare (11).

Lindroth, K. O., tjl. (se ovan); Svensson, S. J., tjl. (se ovan).

TVå kanslibiträden, fem kontorsbiträden.

Förråd, Torsgatan 26.

Förrådsmästare (14).

Vakant, *tf.* Sanden, O. L.

Förrådsmästare (13).

Sanden, O. L., tjl. (se ovan).

TVå förrådsförmän, ett förrådsbiträde, ett expeditjonsbiträde.

Förråd, Värtagasverket.

Tel. 23 30 90.

Förrådsmästare (13).

Hydmark, G. S.

TVå förrådsförmän, två förrådsbiträden.

Förråd, Norsborgsverket.

Tel. 0753+281 02.

En förrådsförmän.

Förråd, Lövholmsvägen 25—29.

Tel. 45 10 75, 45 23 23.

Förrådsmästare (13).

Vakant, *tf.* Strömberg, N. E. T.

Ett förrådsbiträde.

Dessutom (vid 1960 års början) 32 förrådsarbetare.

Avdelningen för gasproduktion.

Värtagasverket.

Tel. 23 30 90.

Överingenjör (B 5).

Dahlbeck, S. W. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1965).

Driften.

Förste ingenjör (B 1).

Hansson, B.

Gastillverkningsavdelningen.

Förste avdelningsingenjör (26).

Strömberg, B. W.

Öververkmästare (17).

Johansson, B.

Förste driftverkmästare (16).

Nilsson, H.; Mahlander, G. R.; Ström, K. G.; Nilsson, N. A.

En verkmästare, fem driftverkmästare, fem förste maskinister, tre maskinister.

Ångkraftavdelningen.

Förste avdelningsingenjör (26).

Waldenström, S. E.

Öververkmästare (17).

Wallin, K.-H. J.

Förste maskinmästare (17).

von Oldenskiöld, T. E. G.

Fem maskinmästare, sex driftverkmästare, fyra förste maskinister.

Biproduktsavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Johanson, E. L.

Öververkmästare (17).

Larsson, S. Å. G.

Förste verkmästare (16).

Vakant, *tf.* Lundin, F. E.

Tre verkmästare, en laborant, en förman.

Kol-, koks- och transportavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Dahlberg, K. E. A., tjl. (se sid. 225).

Öververkmästare (17).

Österholm, N. E.

Förste verkmästare (16).

Broström, P. A. B.; Widlund, S. T. H.

TVå driftverkmästare, fem verkmästare, en förman.

Kansliexpedition

(registratur, korrespondens, kassa, telefonväxel).

Kontorsassistent (12).

Danielson, N. Eva J.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*,
en *expeditionsvakt*, en *telefonist*, ett *expedi-
tionsbiträde*.

Avdelningen för planering och driftkontroll.

Förste ingenjör (B 2).

Stenudd, O. C. T.

Konstruktionskontoret.

Förste avdelningsingenjör (26).

Vakant, *tf.* Dahlberg, K. E. A.

Ingenjör (22).

Bjelving, C. M.

Ingenjörer (19).

Dahlroth, J. A. (elektroingenjör); Stenberg, B. H.

Ingenjörer (17).

Köhler, N. T.; en vakant.

Konstruktörer (15).

Sundberg, O. B. E., tjl.; Jarlstad, N. M.; Sal-
säter, G. R.

TVå *ritare*.

Driftbyrån.

Avdelningsingenjör (24).

Fahlström, N. Å.

Ingenjör (22).

Behlander, S. R.

Ingenjör (19).

Leiby, G. K. G.

Tekniker (15).

Vakant.

Skiftlaboranter (13).

Wennström, M. E.; Lindberg, P. A. E.; en va-
kant, *tf.* Kemény, J.

Kontorsassistent (12).

Lind, J. I. F.

En *förste expeditivsvakt*, två *kansli-
biträden*, två *kontorsbiträden*, åtta *trans-
portkontrollanter*.

Laboratoriet.

Laboratorieföreståndare (26).

Boklund, A. B. U. J.

Ingenjör (21).

Karlsson, K. H. R.

Ingenjör (17).

Ohlsson, E. O. B.

Förste kemister (15).

Rehnberg, E. G.; Ekman, O. O. S.

Kemister (13).

Lindberg, Inga-Lisa; Ekholm, f. Ohlson, Ulla V.;
Dahl, B.

En *förman*, tre *första laboratoriebi-
träden*.

Verkstadsavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Dagberg, K. A.

Öververkmästare (17).

Ihrén, T. E.

Förste verkmästare (16).

Eriksson, K. R.; Gode, S. E.

Kontrollant (15).

Lindholm, E. C.

Åtta *verkmästare*, en *kontrollant*.

Instrumentverkstaden.

Konstruktör (15).

Törnberg, J. R. E.

TVå *förmän*.

Tidskrivarekontoret.

Kontorsassistent (12).

Lindström, L. E.

Tre *kontorsskrivare*.

Dessutom vid Värtagasverket: (vid 1960 års
början) 342 *arbetare*.

Avdelningen för vattenpro- duktion.

Överingenjör (B 5).

Holmberg, K. G. E. (föro. t. o. m. ³¹/₁₂ 1964).

En *förste kontorsskrivare*, en *kontors-
skrivare*.

Driften.

Förste ingenjör (B 1).

Anderberg, S. M.

Förste avdelningsingenjör (27).

Holmquist, P. H.

Laboratorieföreståndare (26).

Lundberg, B. E.

Ingenjör (22).

Tjäder, T. V.

Ingenjörer (19).

Ericsson, S. I.; Gauffin, B. S. (elektroingenjör).

Norsborgsverket.

Tel. 0753 + 281 00, 281 01, 281 02, 281 03.

Maskiningenjör (19).

Larsson, G. S.

Förste maskinmästare (16).

Johansson, E. J. E.

Förste verkmästare (16).

Sandström, A. S.

Kontorsassistent (12).

Törnquist, G. F.

Sex maskinmästare, fyra maskinister, en förman, en tillsynsman, ett kanslibiträde samt (vid 1960 års början) 40 arbetare.

Lovöverket.

Tel. 99 01 80, 99 01 81, 99 01 82, 99 04 45.

Maskiningenjör (19).

Thomsson, K. W. K.

Förste maskinmästare (16).

Öhman, O. E.

Kontorsassistent (12).

Kjellberg, H. W.

Fem maskinmästare, en kontorsskrivare samt (vid 1960 års början) 28 arbetare.

Laboratorier.

Norsborgsverket.

Ingenjör (17).

Lundblad, P. O.

Förste kemist (15).

Sikström, Å. V.

Trå laboratoriebiträden.

Lovöverket.

Ingenjör (17).

Tullström, E. A.

Kemist (13).

Svensson, C. V. R.

Trå laboratoriebiträden.

Utrednings- och konstruktionsbyrån.

Förste ingenjör (B 2).

Björklund, H.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Holm, B.; Salwén, C.-G.; Laasby, A. M.

Avdelningsingenjörer (24).

Andersson, K. E.; Jonsson, Ö. I. B.; en vakant.

Ingenjörer (22).

Avander, E. S. T., tjl. (se sid. 537), tf. Hedling, B. A. F.; Berfeld, B. G.; Andersson, L. O.

Ingenjörer (19).

Krantz, L. W.; Hedling, B. A. F., tjl. (se ovan); en vakant.

Ingenjörer (17).

Lemoine, A. H.; Ricknell, S.-O. E.

Konstruktörer (15).

Trå vakanta.

Ett första ritbiträde, tre ritbiträden.

Byggnadsavdelningen

(under omorganisation).

Överingenjör (B 3).

Hainer, N. G.

Byggnadssektionen.

Förste avdelningsingenjör (26).

Hanson, H. G.

Ingenjör (20).

Jakobsson, K.-A.

Öververkmästare (17).

Almstedt, G. B. E.

Förste verkmästare (16).

Johansson, N. G. H. (Norsborgsverket).

En kontrollant, en verkmästare, en förman, ett förrädsbiträde samt (vid 1960 års början) 52 arbetare.

Montagesektionen.

Avdelningsingenjör (24).

Gillberg, E. G. R.

Ingenjör (19).

Vakant, tf. Lindqvist, P. D.

Distributionsavdelningen

(under omorganisation).

Överingenjör (B 3).**Nordenstahl, N. G. E.**

En kontorsskrivare.

Utredningsbyrån.*Förste avdelningsingenjör* (26).**Svensson, E. D.***Ingenjör* (22).**Edman, G. A.***Ingenjör* (17).**Lindström, G. H.****Kartsektionerna.**

För gasrörnätet.

Konstruktör (15).Vakant, *tf.* Öqvist, N. E.*Ritare* (13).

Vakant.

En ritare, ett första ritbiträde, två ritbiträden.

För vattenrörnätet.

Konstruktör (15).Vakant, *tf.* Arvör, K. R.*Ritare* (13).Vakant, *tf.* Eriksson, S. O.

En ritare, ett första ritbiträde, sex ritbiträden.

Mätningssektionen.*Förste verkmästare* (16).**Svensson, K. E.**

Två förmän, ett verkmästarbiträde.

Rörnätetsbyrån.

Verkmästarkontor.

Förste verkmästare (16).**Fransson, K. A.**

En förmän, två verkmästarbiträden.

Tidskrivarkontoret

(för distributions-, installations- och byggnadsavdelningarna).

Förste kontorsskrivare (11).Vakant, *tf.* Ullén, E. B.

Två kontorsskrivare.

Norra rörnätssektionen.*Förste avdelningsingenjör* (26).Vakant, *tf.* Wahlgren, E. G.*Avdelningsingenjör* (24).

Wahlgren, E. G., tjl. (se ovan).

Öververkmästare (17).

Arvidsson, R. V.

Förste verkmästare (16).

Sjöberg, N. M. J.; Johansson, T. G.

Två verkmästare, elva tillsynsmän, tre förmän.

Södra rörnätssektionen.*Förste avdelningsingenjör* (26).Vakant, *tf.* Granström, S. O.*Avdelningsingenjör* (25).

Granström, S. O., tjl. (se ovan).

Öververkmästare (17).

Karlsson, J. E. H.

Förste verkmästare (16).

Liljekvist, J. G.; Rothsten, A. W.

En verkmästare, nio tillsynsmän, två förmän.

Nyläggningssektionen.*Avdelningsingenjör* (24).Vakant, *tf.* Upperud, P. V.*Ingenjör* (19).

Upperud, P. V., tjl. (se ovan).

Öververkmästare (16).

Andersson, A. W.

Förste verkmästare (16).

Nilsson, S. R.

En verkmästare.

Elektriska sektionen.*Förste verkmästare* (16).Gauffin, B. S., tjl. (se sid. 226), *tf.* Wicksell, N. I.**Högzonerna.**

Mosebacke pumpstation; t. 40 82 18.

Maskinmästare (15).

Åkerström, G. N.

Två förste maskinister.

IVS

Maskinbyrån.

Avdelningsingenjör (24).

Vakant, *tf.* Ahlberg, K. J. W.

Ingenjör (22).

Ahlberg, K. J. W., *tjl.* (se ovan).

Förste verkmästare (16).

Runbäck, S. O.; Eriksson, H. V.

Två *verkmästare*, tre *förmän*, en *förste kontorsskrivare*, två *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*.

Dessutom vid distributionsavdelningen (vid 1960 års början) 264 arbetare.

Installationsavdelningen.

Överingenjör (B 3).

Lilje, C.-G.

Tekniska utredningar, statistik, konstruktionskontor, laboratorium.

Avdelningsingenjör (24).

Holmqvist, R. F. R.

Konstruktionskontoret.

Ingenjör (17).

Vakant, *tf.* Mårtenson, K. H.

Konstruktör (15).

Vakant, *tf.* Härje, B. P.

Ritare (13).

Vakant, *tf.* Ljungman, T. B. B.

En *ritare*, ett *första ritbiträde*, en *kopist*.

Laboratoriet.

Ingenjör (19).

Hamberg, H. G. S.

Förste kemist (15).

Sydow, E. L.

En *verkmästare*, ett *verkmästarbiträde*, ett *expeditionsbiträde*.

Gasförsäljning, propaganda, kundtjänst.

Försäljningschef (30,108 kr.).

Hallberg, S. C. O.

Förste kammarsskrivare (17).

Hultell, I. G. R.

Kammarsskrivare (15).

Vakant, *tf.* Ericsson, E.-A.

Hemkonsulenter, provkök.

Torsgatan 26, Sth VA.

Hemkonsulent (15).

Engnes, f. Frisk, Margit M. L.

Hemkonsulent (13).

Cadenius, f. Almgren, B. Constance M.

Norra utställningen.

Kungsgatan 54, Sth C; t. 22 30 60; utställningen hålles öppen 8,30—18 (lördagar och dag före helgdag 8,30—16).

Utställningsföreståndare (17).

Ceder, O. V.

Ett *utställningsbiträde*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*.

Södra utställningen.

Blå Bodarna 4, Sth SÖ; t. 22 30 60; utställningen hålles öppen 8,30—18 (lördagar och dag före helgdag 8,30—16).

Utställningsföreståndare (13).

Sahlqvist, C. W.

Ett *kanslibiträde*.

Apparat- och verkstadsavdelningarna.

Ingenjör (22).

Vakant, *tf.* Tärnström, N. A.

Ingenjör (20).

Tärnström, N. A., *tjl.* (se ovan), *tf.* Halldin, T. B.

Öververkmästare (17).

Eklund, S. S. E., *tjl.* (se sid. 229), *tf.* Sundquist, S. B.

Öververkmästare (16).

Mårtenson, K. H., *tjl.* (se ovan), *tf.* Danielson, K. E.

Förste verkmästare (16).

Sundquist, S. B., *tjl.* (se ovan), *tf.* Jansson, G. M.
Sex *verkmästare*, två *tillsynsmän*.

Apparat- och mätareavdelningarnas expedition.

Förste kammarsskrivare (17).

Vakant, *tf.* Gustafsson, L. G. B.

Två *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, åtta *kontorsbiträden*.

Mätare- och kontrollbyrån.

(Under omorganisation.)

Avdelningsingenjör (24).Vakant, *tf.* Kjellstrand, G. H.

Dessutom följande äldre tjänster vid besiktningsavdelningarna

för gasinstallationer:

Ingenjör (22).Vakant, *tf.* Levander, G. E.**Ingenjör (19).**

Levander, G. E., tjl. (se ovan).

Ingenjörer (17).Isaksson, N. J.; Halldin, T. B., tjl. (se sid. 228), *tf.* Eklund, S. S. E.; Lindvall, J. V. F.**Förste verkmästare (16).**

Gustafsson, A. E.

En verkmästare, en förman.

för vatteninstallationer:

Ingenjör (19).

Kjellstrand, G. H., tjl. (se ovan).

Ingenjör (17).

Käck, G. B., tjl.

Förste kontrollant (15).

Hultman, S. E.

Tre kontrollanter, en kontorsskrivare, ett kanslibiträde, två kontorsbiträden.

Dessutom vid installationsavdelningen (vid 1960 års början) 71 arbetare.

Elektricitetsverket.*Tulegatan 7—13 (Pa: Fack, Sth 19; postgirokonton nr 80 och 2803); t. 23 65, 40; expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—13,30).*

Gasverksstyrelsen framlade år 1889 på grund av en motion inom stadsfullmäktige ett förslag om anläggning av ett elektricitetsverk på Norrmalm, utfört för matning av 10 000 lampor men med möjligheter till utvidgning för matning av maximalt 30 000 lampor. Förslaget godkändes av fullmäktige och den 1 september 1892 kunde Brunkebergverket, Regeringsgatan 38, officiellt tagas i drift. Verket var utrustat med 2 st. likströmsgeneratorer, vardera på 150 kW, drivna av ångmaskiner. Spänningen var 2 × 110 V, och antalet anslutna lampor var vid starten c:a 1 000 st. Utvecklingen hämmades till en början av flera samverkande faktorer, men sedan verket fått större rörelsefrihet växte det snabbt, och anläggningarna

omfattade 1899 5 st. aggregat på tillsammans 2 000 kW. Antalet anslutna lampor var vid denna tidpunkt 50 000. Ångmaskinerna funnos kvar till åren 1911—1912, men redan i samband med Värtaverkets tillkomst hade motorgeneratorer, anslutna till elverkets 6 kV nät, installerats i stationen. Stationen nedlades år 1931 och ersattes med en ny, modern understation, byggd på en närliggande tomt.

Vid sekelskiftet hade elkraften så befäst sin ställning, att gasverksstyrelsen hemställde hos stadsfullmäktige, att ett ångkraftverk med därtill hörande understationer och ledningar skulle anläggas och vara så dimensionerat, att hela staden kunde förses med elektrisk belysning och kraft. Den 1 juni 1900 beslöt stadsfullmäktige, att verket skulle byggas vid Värtan och att samtidigt tre understationer — Tulestationen, Katarinastationen och Kronobergsstationen — skulle uppföras. Hösten 1903 stod Värtaverket någorlunda färdigt, och den 30 september samma år levererades första gången ström till Tulestationen. Värtaverkets ursprungliga maskinutrustning bestod av 2 st. ångmaskindrivna trefasgeneratorer, vardera om 1 500 kW. Periodtalet var 25 p/s och spänningen 6 kV. I understationerna omformades energin med hjälp av motorgeneratorer till 2 × 220 V likström. Såväl Värtaverket som understationerna ha byggts om och utvidgats och nya understationer ha tillkommit undan för undan. Ångmaskinerna i Värtaverket ha utbytt mot ångturbiner med en maximal effekt av 100 000 kW, och periodtalet har ändrats till 50 p/s. Verket är för närvarande tämligen modernt och tjänstgör mest som reserv- och spetsbelastningsverk.

Stockholms försörjning med elkraft är numera huvudsakligen baserad på vattenkraftverken i Dalarna och Norrland, där vattenfall och andelar i fall inköpts och utbyggt allteftersom efterfrågan på elektrisk energi ökats. Redan år 1905 inköptes ett flertal forsar i Dalälven för en blivande vattenkraftstation, och efter en del kompletteringsköp påbörjades byggandet av Untraverket år 1912. Den 23 december 1918 levererades första gången ström till Stockholm, och år 1921 avslutades första utbyggnaden, sedan 4 st. aggregat, vardera på 7 500 kW, inmonterats. År 1936 insattes ett femte aggregat på 10 000 kW. Periodtalet var ursprungligen 25 p/s och överföringsspänningen till Stockholm 100 kV.

För att utbygga den nedanför Untraverket belägna Lanforsen bildade år 1926 Stockholms stad tillsammans med Sandvikens Jernverks Aktiebolag Lanforsens Kraftaktiebolag, i vilket staden ingick som delägare med 2/3 och Sandvikens Jernverks Aktiebolag med 1/3 av aktiekapitalet. Kraftverket togs i drift år 1930, en andra utbyggnad avslutades år 1931 och en tredje år 1948. Stockholms andel i Lanforsverket är c:a 25 000 kW.

Den 18 februari 1929 beslöt stadsfullmäktige att förvärva delägar rätt med 6/35 i de av Krängede Aktiebolag ägda Krängedefallen i Indalsälven. En första utbyggnad av kraftverket med två aggregat

kunde tagas i drift år 1936, och efter ytterligare utbyggnader i flera etapper stod kraftverket fullt utbyggt med sex aggregat år 1947. Krängede Aktiebolag har inköpt ytterligare fallsträckor, och kraftverk ha utbyggts vid Gammelänge och Mörsil i Indalsälven samt Storfjinnforsen och Ramsele i Faxälven. Stadsnämnden i Krängede- och Aktiebolagets kraftstationer är sammanlagt 77,1 MW mätt vid transformatorstationen i Horndal.

År 1920 inköpte staden aktierna i Aktiebolaget Svarthålsforsen och förvärfvade därigenom äganderätten till större delen av Svarthålsforsen i Indalsälven. Någon omedelbar utbyggnad av fallet kom dock icke till stånd, och först år 1948 beslöt stadsfullmäktige att i enlighet med ett av industriverksstyrelsen framlagt förslag utbygga Svarthålsforsen. Kraftverket har utbyggts för en fallhöjd av 14,5 m med tre aggregat, vardera på c:a 20 000 kW, och togs i drift år 1954.

Aktiebolaget Svarthålsforsen förvärfvade år 1938 majoritet i den till c:a 64 meter uppgående fallhöjden i Järpströmmen, belägen mellan sjöarna Kallsjön och Liten i Indalsälvens norra källarm. År 1939 beslöt stadsfullmäktige att utbygga kraftverket, och år 1944 kunde två aggregat, vardera på 40 000 kW, tagas i drift. Ett tredje aggregat av samma storlek togs i drift år 1947.

Den 19 september 1955 godkände stadsfullmäktige för sin del ett avtal mellan bolaget och Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen angående leverans av elektrisk kraft från Neaälven till staden. (Utl. 1955: nr 259.) Avtalet godkändes av norska stortinget den 6 december 1955. Kraftverket i Neaälven med en genomsnittlig årsleverans av c:a 330 milj. kWh beräknas bli färdigt år 1960. År 1959 slöts ytterligare ett avtal med Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen om leverans av c:a 200 milj. kWh per år från det blivande kraftverket Heggsetfoss i nedre Nea. (Utl. 1959: nr 119.) Kraftverket beräknas vara driftfärdigt hösten 1962.

I samband med byggandet av kraftverken vid Untra och Lanforsen byggdes kraftledningarna Untra—Stockholm och Lanforsen—Untra. Båda dessa linjer voro utförda för 100 kV. När Krängede- och Aktiebolaget stod färdigt och det ankom på staden att överföra dess andel av kraften från transformatorstationen i Horndal till Stockholm, byggdes en 220 kV linje mellan Horndal och Skanstull med en avregleringspunkt i Solvalla, där nedtransformering till 100 kV skedde för sträckan Solvalla—Värtan. I Skanstull byggdes en transformatorstation för nedtransformering till 30 kV, och denna anläggning togs i drift hösten 1939. I samband med utbyggnaden av Järpströmmen beviljades stadsfullmäktige år 1941 medel för byggandet av en 220 kV linje mellan kraftverket och Horndal. Sträckan Järpen—Krängede byggdes av Aktiebolaget Svarthålsforsen och resterande sträcka av Linjeaktiebolaget Krängede—Horndal. Arbetet avslutades under år 1944. Vid denna tidpunkt överfördes alltså kraften från de norrländska kraftverken på 220 kV linjer, som voro anslutna till det fram-

vående 220 kV stamlinjenätet, under det att kraften från verken i Dalälven överfördes på 100 kV linjer, som ej voro anslutna till detta nät. Med hänsyn till de avsevärda fördelar beträffande driftsäkerhet och utnyttjning av kraftverken i Dalälven, som kunde vinnas genom anslutning av dem till 220 kV nätet beviljades stadsfullmäktige i november 1944 medel för byggandet av 220 kV linjer mellan Horndal—Untra, Untra—Värtan och Solvalla—Värtan jämte erforderliga transformatorer och ställverk. För att ytterligare öka driftsäkerheten och möjliggöra en smidig anslutning av nya transformatorstationer (primärstationer) och linjer förenades samtidigt transformatorstationerna i Värtan, Skanstull och Solvalla med en 220 kV ringlinje. Sträckan Värtan—Skanstull måste dock av utrymmesskal ersättas med 100 kV kablar med tillhörande transformatorer. Linjen Lanforsen—Untra bibehölls som 100 kV linje. Arbetena voro i huvudsak avslutade år 1951. Den fortsatta kraftiga ökningen av belastningen och exploateringen av de nordvästra förorterna har medfört, att ytterligare en primärstation måste byggas som ersättning för Solvalla stationen och en ny 220 kV linje framdragas från vattenfallsstyrelsens station vid Överby till den nya stationen vid Beckomberga. År 1948 beviljades stadsfullmäktige medel för dessa arbeten, och år 1952 togs den första transformatorn i provisorisk drift. Arbetena vid Beckomberga station avslutades under år 1956. Stationen samarbetar med kraftvärmeverket i södra Spånga (Hässelbyverket). Kraftverket är utrustat med tre turbiner med en sammanlagd effekt av 75 000 kW och kommer att kunna svara för en värmedistribution av 150 miljoner kcal per timme. Verket togs i drift år 1959.

År 1955 slöts avtal med Gränseverken aktiebolag om leverans av elektrisk kraft från Edensforsens kraftverk i Åseleälven, varigenom praktiskt taget all energi, som produceras vid kraftverket, kommer att levereras till Stockholm. Kraftleveransen påbörjades år 1956, då första aggregatet var driftklart, och de båda andra aggregaten togs i drift under år 1957.

År 1955 slöts också avtal med Sydsvenska Kraftaktiebolaget beträffande ångkraftleverans t. o. m. år 1964 från Öresundsverket i Malmö. Genom detta avtal ställdes 40 000 kW av kraftverkets leveransförmåga till elverkets förfogande. Leveranserna påbörjades den 1 mars 1958.

År 1957 slöts avtal mellan Gränseverken aktiebolag och elverket om leverans av kraft från Kvistforsens kraftverk i Skellefteälven. Kraftverket utbyggs med två aggregat för en sammanlagd effekt av c:a 125 MW och första aggregatet beräknas vara driftklart våren 1962. Elverket förbinder sig enligt avtalet att mottaga kraftverkets halva kraftproduktion.

År 1956 slöts avtal mellan elverket och aktiebolaget Atomenergi om att gemensamt bygga en atomkraftvärmeanläggning vid Ågesta inom Hudinge kommun. Anläggningen är att betrakta som en försöksanläggning och utföres för en to-

tal effekt av 90 000 kW. Den skall i första hand förse stadsdelen Farsta och närliggande områden med värme. Ånga kan uttagas för kraftproduktion, som beräknas komma att uppgå till 100 miljoner kWh per år. Arbetet med framdragandet av kulvertledningar för värmedistributionen samt byggnadsarbetena vid Ågesta pågå.

När ångkraftverket vid Värtan år 1903 togs i drift, skedde, som ovan nämnts, strömleveransen till understationerna och högspänningsabonnenterna med en spänning av 6 kV. I understationerna omformades spänningen med hjälp av motorgeneratorer till likström 2×220 V, och detta distributionssystem användes till på 1920-talet. Genom den ökade belastningen hade då antalet kablar vuxit, så att de ej längre fingo plats i gatorna i stadens centrala delar. De utredningar, som gjordes ledde till att stadsfullmäktige år 1928 beslöt införandet av ett nytt distributionsnät för 30 kV, och de flesta understationerna, som tidigare matats direkt från Värtaverket, försågos med transformatorer 30/6 kV för anslutning till det nya 30 kV nätet. Redan i början av 1950-talet var emellertid såväl 30 kV nätet som 6 kV nätet så hårt belastat, att det visade sig nödvändigt att jämsides med 30 kV nätet införa ett distributionsnät för 100 kV och att börja koppla om 6 kV nätet till 10 kV. År 1928 fattades också beslut om att distributionsspänningen för lågspänd energi successivt skulle ändras från 220 V likström till 3×220 V växelström, vilket värde år 1942 ändrades till 380/220 V. Överkopplingen från likström till växelström påbörjades i ytterområdena, och likströmsdistributionen avvecklades först i Brännkyrka, Enskede och Bromma. Senare ha arbetena utsträckts även till de inre stadsdelarna och ha under senare åren forcerats för att hindra en ökning av likströmsbelastningen. Energileveransen för borgerliga behov bestod under år 1958 till 15,0 procent av likström 2×220 V och till 85,0 procent av trefas växelström 3×220 V och 380/220 V. För nedtransformeringen från 6 kV till lågspänd växelström funnos under året sammanlagt 711 transformatorstationer och -kiosker, var till kommo 22 stoltransformatorer. Som ovan nämnts byggdes såväl Värtaverket som Untraverket ursprungligen för ett periodtal av 25 p/s. I samband med införandet av växelström för den lågspända distributionen beslöts också en övergång till 50 p/s. Övergången skedde successivt, och alla nyanläggningar utfördes för det nya periodtalet. År 1950 ombyggdes den sista anläggningen — en industriabonnent — till 50 p/s.

Stadens spårvägar och tunnelbana samt hamnkranarna matas med 600—650 V likström. För denna leverans voro understationerna tidigare försedda med särskilda omformare, men år 1929 började likriktare användas, och numera sker all omformning till 600 V likström med likriktare.

Stockholms totala förbrukning av elektrisk energi var under år 1959 1,687 milj. kWh och belastningens högsta timmedelvärde var samma

år 405,0 MW. Anskaffningsvärdet av verkets anläggningar inklusive lån till AB Svarthålsforsen uppgick vid 1959 års slut till 637,9 milj. kr. och de ackumulerade avskrivningarna vid samma tidpunkt till 287,5 milj. kr. varefter kvarstår ett bokfört värde av 350,3 milj. kr., motsvarande verkets låneskuld till staden.

Den 19 december 1955 godkände stadsfullmäktige i princip ett förslag till struktur- och upp-börsorganisation vid elverket (Utl. 1955: nr 373), vilket innebär att verket indelats i tre huvudavdelningar, nämligen en för ekonomiavdelningarna, en för anläggningsavdelningarna och en för driftavdelningarna. Direkt under direktören skola vidare sortera en utredningsbyrå och en ångteknisk avdelning (vilka f. n. ingå i anläggningsavdelningarna) och en personalbyrå. För närvarande sorterar under direktören även en försvarsbyrå. I ekonomiavdelningarna ingå redovisningsavdelningen, försäljningsavdelningen, upp-börsavdelningen, inköpsavdelningen, halkortsbyrå och organisationskontoret. I anläggningsavdelningarna ingå f. n. byggnadsavdelningen, utredningsbyrå, el. anläggningsavdelningen, telebyrå, ledningsavdelningen, mekaniska verkstaden, distributionsavdelningen, ångtekniska avdelningen, arbetarskyddskontoret, arbetsstudiekontoret och transportkontoret.

I driftavdelningarna ingå centrala driftkontoret, kraftavräkningskontoret, byrån för framtidsplanering, stationsavdelningen, ångkraftavdelningen och vattenkraftavdelningen.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms gasverk och elverk, antaget av SF 20 mars 1944, med ändr. (Kf 1944: nr 14, 1948: nr 18). Taxa för elektrisk ström, levererad från Stockholms elektricitetsverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 34). Normaltaxan för lågspänd ström är 2,4 B kr. per år + 9 öre per kWh, där B är grundavgiftens basvärde, bestämt efter lägenhetens storlek och art. Därjämte finnas enhetstaxa (40 öre per kWh), effektgränstaxa, tidgränstaxa och motortaxa (24 kr. per måtare och år + 25 öre per kWh) samt ett antal under avveckling varande specialtaxor. Elverkets lågspänningstaxor innefatta 5 % statlig energiskatt. SF hava bemyndigat industriverkstyrelsen att besluta om leverans av elektrisk energi till enstaka elektriska anläggningar utom staden.

Stat år 1960. Driftbudgeten: kostnader 146 162 000 kr., dessutom förlagsmedel 15 000 000 kr.; kapitalbudgeten, lånemedel i linjen 51 600 000 kr.; driftbudgeten: intäkter 172 917 000 kr.

Direktör (B 8)

(tjänstetillägg 3,240 kr.).

Berg, O. T. (förordn. t. o. m. 30/6 1964).

Chefsingenjör (B 6).

Ryman, E. S., anläggningsavdelningarna.

IVS

Överingenjör (B 5).

Dagert, K. O. E., driftavdelningarna.

Ekonomidirektör (B 5).

Sjögren, J. A. J., ekonomiavdelningarna.

Personalbyrå.

Sekreterare.

Gustafsson, K. F. (24), tjänstemannaärenden; Danielson, G. L. (22), kollektivavtalsärenden.

Personalkonsulent (17).

Wengman, G. A.

Kammarsskrivare (15).

Carlson, f. Sjögren, G. Vanja A.

Kontorsassistent (12).

Norrevång-Wickberg, G. S. Margareta.

Två kanslibiträden.

Förtroendeläkare.

(Gemensam för personal vid industriverksstyrelsen, hamnstyrelsen samt slakthus- och saluhallsstyrelsen.)

Wihman, G. M.

Försvarsbyrå.

Försvarsassistent (19).

Källman, G. H.

En förrådsmästare, ett förrådsbiträde, en kontorsskrivare.

Ekonomiavdelningarna.

Redovisningsavdelning.

Förste intendent (26).

Pihlstedt, E. E.

Bokföringskontor.

Kamrer (22).

Axelsson, N. E. A.

Förste kammarsskrivare (17).

Wunge, N. G. J.; Grener, N. I.

Kontorsassistent (12).

Grönlund, Gurli.

Två kontorsskrivare, två kanslibiträden, tre kontorsbiträden, en expeditiionsvakt.

Avlöningskontor.

Byråassistent (18).

Runngren, E. G. K.

Kammarsskrivare (15).

Barenthein, Ulla G. A.

En kontorsskrivare, två kanslibiträden, elva kontorsbiträden.

Kansli.

Förste kammarsskrivare (17).

Vakant, *tf.* Andberg, E. G.

Kontorsassistenter (12).

Nyquist, Karin J.; en vakant.

En övervaktmästare, tre kontorsskrivare, en förste expeditiionsvakt, fyra kanslibiträden, en första telefonist, fem kontorsbiträden, fyra telefonister, en expeditiionsvakt, sju expeditiionsbiträden.

Kassa.

Kammarsskrivare (15).

Vakant.

Kontorsassistent (12).

Carlsson, B. E.

En kontorsskrivare, en expeditiionsvakt.

Försäljningsavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Welmer, P. G.

Utredningskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Björklund, S. O.

Avdelningsingenjör (24).

Levén, Å. F.

Ingenjör (22).

Kjellberg, G. R.

Byråassistent (18).

Wirén, C. G. L.

Kontorsassistent (12).

Gezelius, Brita A.

Ett kontorsbiträde, en expeditiionsvakt.

Abonnenttjänst.

Utställningsföreståndare (17).

Porne, T. F.

Hemkonsulent (15).

Lundgren, M. Laila M.

Elkonsulent (15).

Ekestubbe, Margareta I. M.

Förste utställningsbiträde (12).

Lantz, A. Ch. F.

Ett utställningsbiträde, en kontorsskriver, ett expeditiönsbiträde.

Abonnemangskontor.

Förste byråassistent (19).

Karlén, K. H. H.

Kammarskrivare (15).

Jansson, K.-A. G.

Kontorsassistent (12).

Sjöstedt, T. Margit.

Förste kontorsskrivare (11).

Silfverling, Karin; Karlsson, Ingrid E.

Fyra kontorsskrivare, sju kanslibiträden, nitton kontorsbiträden, tre expeditiönsvakter.

Abonnemangsuundersökning.

Förste kammarskrivare (17).

Malmström, C. H.

Kammarskrivare (15).

Hansell, B. G.

Förste kontorsskrivare (11).

Werner, Gunhild.

En kontorsskrivare, tre kanslibiträden, tio kontorsbiträden, två expeditiönsvakter.

Kontrollkontor.

Ingenjör (19).

Fällman, C. H.

Åtta kontrollanter.

Uppbördsavdelning.

(Debitering av el-, gas-, vatten- och avloppsavgifter.)

Förste intendent (26).

Gilljam, E. W.

Avläsningskontor.

Kamrer (20).

Rydberg, W. O.

Förste kammarskrivare (17).

Jonsson, T. A.

Kammarskrivare (15).

O'Konor, K. E.

TVå kontorsskrivare, fem kanslibiträden, tre kontorsbiträden, en expeditiönsvakt.

Mätarkontrollant (14).

Brunnberg, E. M.

Tio uppbördsförmän, tjugutre centraluppbördsförmän, sextiosex uppbördsförmän, fyra räkningsutbärare.

Debiteringskontor.

Kamrer (22).

Lindbergh, E. L.

Förste kammarskrivare (17).

Millstein, O. F. M.; Truving, R. U. I.

Kammarskrivare (15).

Lejdström, H. E. C. J.; en vakant, *tf.* Trawe, B. G. H.

Kontorsassistenter (12).

Erikson, Karin L. D.; Holmer, K. Eva Ch.; en vakant, *tf.* Neveling, f. Wänn, Margit E.

Förste kontorsskrivare (11).

Andersson, K. A.; Neveling, f. Wänn, Margit E., tj. (se ovan), *tf.* Esthagen, f. Rydén, Elsa D.; Hultquist, Inga-Lisa M.

Sex kontorsskrivare, åtta kanslibiträden, tjugutre kontorsbiträden, två expeditiönsvakter, två expeditiönsbiträden, två uppbördsförmän.

Krediteringskontor.

Byråassistent (18).

Hofstedt, J. E.

Kammarskrivare (15).

Halling, G. K.; Jerrstedt, L. Å.

Kontorsassistenter (12).

Mesterton, f. Åberg, Ingrid S.; Lilja, Dagny E.

TVå kontorsskrivare, fem kanslibiträden, tio kontorsbiträden, nio centraluppbördsförmän.

Inköpsavdelning.

Förste intendent (26).

Welin, H.

Inköpskontor.

Kamrer (20).

Lagerquist, K. H.

Förste kammarskrivare (17).

Eriksson, E. H.; Allmér, K. G.; Ericsson, B.

Kammarskrivare (15).

Lefrell, E. G.; Johansson, R. A. L.; en vakant.

Kontorsassistent (12).

Engh, G. B.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde, en expeditionsvakt, ett expeditionsbitråde.

Räkningskontor.

Kammarskrivare (15).

Gustafsson, L. G. B., tjl. (se sid. 228), *tf.* Cederholm, A. E.

Kontorsassistenter (12).

Brandt, Karin V. M.; Rånlund, T. A.

Förste kontorsskrivare (11).

Ljungsäter, Haydée E. L.

Ett kanslibitråde, tre kontorsbiträden, en expeditionsvakt.

Förrådskontor.

Ingenjör (20).

Molitor, A. W.

Förste förrådsmästare (15).

Landström, N. A.

Kammarskrivare (15).

Dahlberg, K.-G.

Kontorsassistenter (12).

Cederholm, A. E., tjl. (se ovan), *tf.* Sundbom, E. I.; Fredrikson, H. B.

Förste kontorsskrivare (11).

Burnet, T. E.

Fyra förrådsmästare, en förrådsförman, fem förrådsbiträden, en kontorsskrivare, en första kopist, fem kontorsbiträden, en kopist samt (vid 1960 års början) 20 arbetare.

Hålkortsbyrå.

Hålkortsföreståndare (21).

Broberg, O. A.

Förste hålkortstekniker (15).

Lewné, E. G. V.

Hålkortstekniker (15,384 kr.).

Jägerlöv, B. E. E.

Förste kontorsskrivare (11).

Strejiffert, f. Hansson, Britt A.

Två förste hålkortsoveratorer, en hålkortsoverator, fyra hålkortsbiträden, två kontorsskrivare, ett kanslibitråde, tre stansoperatorer, fem stansbiträden, en expeditionsvakt, sju expeditionsbiträden.

Organisationskontor.

Kamrer (20).

Tellingner, K. G. G., tjl. (se sid. 127).

Anläggningsavdelningarna.

Byggnadsavdelning.

Byggnadschef (B 4).

Nilsson, M. S.

Konstruktionskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Eigert, R. E.

Avdelningsingenjör (24).

Bergdahl, N. O.

Ingenjörer.

Carlqvist, G. A. (22); Östman, P. A. (22); Wahlström, J. A. E. (19); Magnusson, J. E. (19); Malmberg, K. H. (19); Jacobson, H. (19); Nyholm, T. S. (19); Andersson, S. A. (19); Nilsson, S.-I. (17); en vakant (17), *tf.* Puskás, J.; två vakanta (17).

Konstruktörer (15).

Södermar, Ulla E. M.; Fajersson, f. Sved, Karin E.; en vakant.

Ritare (13).

Österlind, K. H.; tre vakanta.

Två första ritbiträden, ett ritbiträde, en expeditionsvakt.

Byggnadskontor.

Ingenjör (25,776 kr.).

Grundsten, H. A. E.

Ingenjör (20).

Grundsten, H. A. E., tjl. (se ovan), *tf.* Johansson, E. E.

Ingenjörer (17).

Andersson, G. A.; Johansson, E. E., tjl. (se ovan).

Förste verkmästare (16).

Skoog, K. Å.

Tre verkmästare, samt (vid 1960 års början) 61 arbetare.

Kontrollantkontor.

Ingenjör (20).

Samuelsson, R.

Förste verkmästare (16).

Nimert, E. R.; Sköld, G. E. A.

Tre verkmästare, tre vaktmästare samt (vid 1960 års början) 6 arbetare.

Utredningsbyrå.

Förste avdelningsingenjörer.

Colding, K. G. S. (27); Sundström, Y. H. (26).

Ingenjörer (19).

Grönros, E. Hj.; en vakant.

Laboratorieverkmästare (15).

Nordström, S. L.

En verkmästare, ett verkmästarebiträde, ett biträde, ett expeditjonsbiträde.

Elektrisk anläggningsavdelning.

Förste ingenjör (B 2).

Brismar, E. G.

Upphandlingskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Aneer, S. I.

Ingenjör (22).

Törnstrand, J. S.

Konstruktionskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Åsell, C. G.

Ingenjörer.

Larsson, J. E. (22); Löfman, L. G. (22); Hedbeck, E. K. V. (22), *tf.*; Frisk, E. Hj. Hj:son (19); Hedbeck, E. K. V. (19), *tjl.* (se ovan), *tf.* Fristedt, J. E.; Jensen, B. O. H. (19); Sköld, E. W. (19); Gustafsson, B. G. F. (19); Olausson, S.-T. J. (19); Kihlberg, S.-E. (19); Larsson, E. (17); Fristedt, J. E. (17), *tjl.* (se ovan), *tf.* Friberg, B. Ch. G.; Hökstedt, G. E. M. (17); Holm, P. A. (17); Hellström, S. (17); Broman, B. S. (17).

Konstruktörer (15).

Ramsell, H. A.; Ericsson, J. I.; Friberg, B. Ch. G., *tjl.* (se ovan); Jonasson, T. R. B.; Collin, A. E.; Svensson, S. G. Å.; Sjöstedt, F. E. L.; Kalzén, L. G. B.; Lindberg, R.; Gisselberg, S. H.; Hultgren, S. I.; Ericsson, B. O.; Andersson, O. H. M.; en vakant, *tf.* Rényi, V. L.; tre vakanta.

Ritare (13).

Wallnér, U. I.; Billhammar, R. L.; Armolik, H.; sex vakanta.

En ritare, ett ritbiträde, ett biträde, en kopist, en expeditjonsvakt.

Montagekontor.

Ingenjör (22).

Berglund, E. M.

Ingenjör (17).

Sahlin, K. S. J.

Förste verkmästare (16).

Lundberg, B. D.; Isaksson, E. O.; Jacquet, N. A.; Lindholm, K. H.

Sju verkmästare, en förrådsverkmästare, ett förrådsbiträde samt (vid 1960 års början) 86 arbetare.

Investeringskontroll.

Ingenjör (19).

Hanström, C. H.

Konstruktör (15).

Grönstrand, C. W.

Telebyrå.

Förste avdelningsingenjör (26).

Nyquist, B. L. F.

Ingenjörer.

Aderfelt, F. H. E. (22); Plato, A. G. (19); Ferm, K.-G. (19); Roos, E. L. (19); en vakant (17).

Förste verkmästare (16).

Brunskog, N.-Å.; Pedersen, E. S. Å.; Persson, G. A. F.

Konstruktör (15).

Vakant.

Ett kanslibiträde samt (vid 1960 års början) 11 arbetare.

Ledningsavdelning.

Förste ingenjör (B 2).

Larsson, K. E.

Ledningsnätkontor.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Åke, N. O.; Håking, S. H.

Avdelningsingenjörer (24).

Bergstedt, A. E.; Nordin, B. F.

Ingenjörer.

Persson-Sjörs, J. A. (22); Johansson, B. F. (22); Sandelin, H. R. (19); Damberg, O. E. (Ex 19); Djurberg, K.-E. (17); Brinkenfeldt, J. B. V. (17); Karlsson, P. G. (17).

Konstruktör (15).

Claeson, K. P. E.

Ritare (13).

Ivræus, K. Y. L.; Thermanius, J. R. V. I.; Öqvist, N. E., *tjl.* (se sid. 227); Carlström, B.

A.; Andersson, E. R.; Hessel, G. G.; Sellin, H. J.; en vakant, *tf.* Pettersson, B. I.
Två ritare, två ritbiträden.

Kartkontor.

Ingenjör (17).

Asplund, G. A., tjl., *tf.* Eriksson, R. G. A.

Ritare (13).

Eriksson, R. G. A., tjl. (se ovan), *tf.* Pernlind, P. Y.; Steiner, E. P.; Blücher, G. H.; Larsson, R. E.

Två ritare, tre första ritbiträden, sex-ton ritbiträden.

Skadereglering och debitering.

Förste kammarsskrivare (17).

Rapp, A. M.; Söderström, S. E.

En kontorsskrivare, ett kontorssbiträde.

Arbetsledarkontor, jordkabelnät.

Ingenjör (19).

Gårdhner, C. L. S.

Förste verkmästare (16).

Engström, F. J.; Pehrson, K. O.; Nilsson, J. K.; Lundén, S. E. R.; Temrell, R.; Hammarstedt, E. V.; Rydebrant, A. Å.; Lindgren, G. S.

Förste kontorsskrivare (11).

Dahlberg, J. H.

Tretton verkmästare, en förråds-mästare, sex förmän, två kontorsskrivare, tre verk-mästarebiträden, två biträden, ett kansli-biträde, två expeditiionsbiträden samt (vid 1960 års början) 171 arbetare.

Arbetsledarkontor, luftledning och gatu-belysning.

Ingenjörer (17).

Damberg, O. E., tjl. (se sid. 235), *tf.* Johans-son, S. A.; Blücher, K. T.

Förste verkmästare (16).

Larsson, H. W.; Johansson, S. A., tjl. (se ovan), *tf.* Westerberg, E. A. A.; Carlsson, K. N. M.; Linné, B. G.; Landberg, B. H.

Fjorton verkmästare, fyra förmän, en kontorsskrivare, tre verk-mästarebiträden, ett biträde, två expeditiionsbiträden samt (vid 1960 års början) 103 arbetare.

Mekanisk verkstad.

Avdelningsingenjör (24).

Lilja, K. E.

Ingenjör (17).

Johnson, A. F.

Förste verkmästare (16).

Jakobsson, J. R.; Månson, H. O.

Tre verkmästare samt (vid 1960 års bör-jan) 69 arbetare.

Distributionsavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Wrangel, H. W.

Besiktningskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Landén, K.-I.

Avdelningsingenjör (24).

Sjöström, V. I.

Ingenjörer.

Rosenqvist, C. A. B. (19); Ovsjö, G. P.-O. (19); Elving, S. U. (17); Sundstedt, A. G. (17); Waldebäck, L. O. Z. (17); Johansson, R. E. (17); Fajersson, N. B. (17); Hellman, H. G. (17).

Besiktningsmän (15).

Mardisoo, V.; Jansson, H. R.; Karlsson, T. S. Granath, S. Å.; Johansson, S. I.

En ritare, sex expeditiionsbiträden.

Installatörstjänst.

Förste kammarsskrivare (17).

Vakant, *tf.* Runblom, C. G. H.

Kammarsskrivare (15).

Wisell, E. B.

Kontorsassistenten (12).

Eneroth, Wanda C.; Lundholm, E. H. B.

Förste kontorsskrivare (11).

Hanström, Britta E.; Wirth, Eva K.; Hansson, Inga-Lill.

Fyra kontorsskrivare, tre kanslibiträ-den, sex kontorsbiträden, fyra expeditiions-vakter, två expeditiionsbiträden samt (vid 1960 års början) 3 arbetare.

Mätarkontor.

Avdelningsingenjör (24).

Wikman, J. B.

Mätartekniker (16).

Schwalbe, N. P. T.

Förste verkmästare (16).

Sohlberg, K. E.; Flenberg, C. U.; Johansson, K. H.

Förste kontorsskrivare (11).

Daffgård, R. E.

Sex *verkmästare*, två *verkmästarbiträden*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbiträde* samt (vid 1960 års början) 60 *arbetare*, en *expeditionsvakt*.

Installationskontor.

Ingenjörer.

Lindahl, V. E. (22); Selander, J. T. A. (19); Fällman, C. R. (17); Person, S. O. G. (17).

Öververkmästare (17).

Godeau, N. F. W.

Kammarsskrivare (15).

Nilsson, E. G.

Ritare (13).

Vakant.

Tio *verkmästare*, en *förman*, ett *verkmästarbiträde*, två *kanslibiträden*, två *kontorsbiträden* samt (vid 1960 års början) 30 *arbetare*.

Ångteknisk avdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Wernius, I. R.

Förste avdelningsingenjör (26).

Oknemark, B. O.

Ingenjör (22).

Kihlman, O. E.

Arbetskyddskontor.

Säkerhetsingenjör (19).

Hammarberg, L. B.

Arbetsstudiekontor.

Ingenjör (22).

Jonsson, E. O.

Arbetsstudieingenjör (19).

Engstrand, A. R.

Arbetsstudietekniker (15).

Holmberg, K. L.; Svenson, R. H.

Ett *kontorsbiträde*.

Transportkontor.

Ingenjör (19).

Danielsson, J. Hj.

Transportmästare (15).

Malmström, K. I.

En *verkmästare*, en *förman*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde* samt (vid 1960 års början) 21 *arbetare*.

Driftavdelningarna.

Centralt driftkontor.

Ingenjörer.

Bengtsson, K. A. (22); Hedin, J. S. (22); Höök, A. F. (22); Lindqvist, S. H. (19); Berglin, A. A. (19); Bodén, O. G. (19).

Tekniker (16).

Lindemark, K. A. H.; Eriksson, B. L.

Kraftavräkningskontor.

Ingenjör (22).

Björkegren, E. A.

Kontorsassistent (12).

Collin, N. H.

Förste kontorsskrivare (11).

Eskilson, f. Almqvist, Britt-Marie.

En *förman*, två *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, två *kontorsbiträden*.

Byrå för framtidsplanering.

Förste avdelningsingenjör (26).

Liljequist, P.-A. I.

Stationsavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Holmqvist, E. T.

Ingenjörer (19).

Linderstam, C.-A. J. E.; Dahlqvist, A. M.

Öververkmästare (17).

Clevsmo, K. L.

Förste verkmästare (16).

Johansson, C. G. B.; Hamlund, J. G.; Lind, K. A.; Järnebro, B. J.; Ivegren, B. E.; Hagström, J. W.; Forsberg, K. A. B.

Laboratorieverkmästare (15).

Ohrling, Å. L.

Primär-, tryckpunkts- och understationer.

Beckomborgastationen (primärstation).

Söderbergavägen, Spånga; t. 37 84 86.

Brunkebergstationen (tryckpunktsstation).

Mäster Samuelsgatan 21, Sth C;
t. 11 08 73.

IVS

Danviksstationen.

Alsnögatan 12, Sth SÖ; t. 43 92 33.

Djurgårdsstationen.

Singelbacken, Djurgården, Sth NO; t. 61 38 23.

Enskedestationen.

Enskedevägen 40, Enskede; t. 49 46 10.

Gubbängsstationen.

Lingvägen, Enskede; t. 94 24 09.

Högalidsstationen.

Krukmakargatan 33, Sth SÖ; t. 43 14 57.

Katarinastationen.

Östgötagatan 14, Sth SÖ; t. 41 37 76.

Kronobergsstationen (tryckpunktsstation).

Kungsholmsgatan 55—57, Sth K; t. 50 75 06.

Lillsjöstationen.

Löfvåsvägen 43—45, Bromma; t. 25 68 02.

Munkbrostationen.

Munkbrogatan 8, Sth C.; t. 21 31 02.

Nackastationen.

Värmdövägen 87, Nacka; t. 16 60 01.

Nybohovsstationen.

Södertäljevägen, Sth SV; t. 45 30 90.

Skanstullsstationen (primärstation).

Hammarbyvägen 14, Sth 20; t. 41 92 38.

Tegnérstationen.

Kammakargatan 72, Sth VA; t. 11 98 51.

Tulestationen.

Kungstensgatan 23, (Pa: Fack, Sth 19); t. 32 27 57.

Ulsundastationen.

Ulsundavägen 104, Bromma; t. 28 83 55.

Vällingbystationen.

Lyckselevägen 37—39, Vällingby; t. 38 20 40.

Västbergastationen.

Dansbanevägen 61—63, Hägersten; t. 45 52 80.

Västertorpsstationen (primärstation).

Västertorpsvägen 39, Hägersten; t. 46 55 90.

Älvsjöstationen.

Sjättenovembervägen 188, Älvsjö; t. 47 25 25.

Ångbystationen.

Per Ekströms Väg 19, Bromma; t. 37 09 25.

Östermalmsstationen.

Gumshornsgatan 2, Sth Ö; t. 62 60 53.

Härutöver finnas trettiosju helautomatiska likriktarstationer.

Vid primär-, tryckpunkts- och understationerna femtio verkstäare, fyrtioåtta stationsmästare, fyrtionio förmän samt (vid 1960 års början) 91 arbetare.

Ångkraftavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Svedblad, P. T.

Värtaverket.

Värtan; kontoret: t. 63 08 40; kontrollrummet: t. 62 44 47; maskinmästarkontoret: t. 63 08 40.

Förste avdelningsingenjör (26).

Vakant.

Ingenjörer.

Vakant (22); Kåberg, S. G. (19).

Förste maskinmästare.

Thorell, G. A. (17); Söderman, J. F. (16); Holmgren, A. (16); Palmqvist, E. G. (16).

Öververkmästare (17).

Eriksson, G. L. Hj.

Förste verkmästare (16).

Johansson, K. R.; Wallén, H. E. G.

Konstruktör (15).

Isgren, N. E.

Ritare (13).

Wahlström, R. V.

Fyra verkmästare, tre stationsmästare, sex maskinmästare, tjugutvå förste maskinister, en förmän, ett biträde, en vaktmästare samt (vid 1960 års början) 89 arbetare.

Förste kammarskrivare (17).

Trotter, J. K.

Förste kontorsskrivare (11).

Vakant.

Två kontorsskrivare, ett kanslibiträde, två kontorsbiträden, ett expeditjonsbiträde.

Hässelbyverket.

Förste avdelningsingenjör (26).

Vakant.

Avdelningsingenjör (24).

Lundesten, F. S.

Maskiningenjör (19).

Lion, G. E.

Öververkmästare (17).

Sjöberg, C. H.

Förste verkmästare (16).

Hallin, N. J. I.

Förste maskinmästare (16).

Nilsson, B. K. V.; Cedenhag, G. O. F.; Daniels-son, S. G.; en vakant.

Åtta maskinmästare, fyra stationsmästare, tre verkmästare, fyra förste maskinister samt (vid 1960 års början) 43 arbetare.

Förste kammarskrivare (17).

Janbert, K. G. L.

Förste kontorsskrivare (11).

Anulf, K. G. M.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde, två vaktmästare, ett expeditjonsbiträde.

Ågestaverket.

Förste maskinmästare (16).

Kjerrulf, I. H. R.

Fyra förste maskinister samt (vid 1960 års början) 10 arbetare.

Untraverket.

Avdelningsingenjör (24).

Lindborg, D. E.

Förste verkmästare (16).

Hedén, K. A.

Kontorsassistent (12).

Flyckt, G. F.

Fyra stationsmästare, fem förmän, ett förrådsbiträde samt (vid 1960 års början) 18 arbetare.

Belysning av gator och allmänna platser.

Elektricitetsverket ombesörjer elektrisk belysning av gator och allmänna platser.

Antalet för gatubelysning avsedda elektriska lampor utgjorde vid 1959 års slut 56 017 st., däruv 48 001 st. glödlampor, 1 797 st. kvicksilverlampor, 3 970 st. blandjuslampor, 1 949 st. natriumlampor, 56 lysrörsarmaturer samt 240 trafikarmaturer, trafikfyrar m. m. Den elektriska gatubelysningen tändes och släckes av stationspersonalen genom ett fjärrmanöversystem vilket år 1959 visade en brinntid av 3 927 timmar. Antalet lampbyten under år 1959 utgjorde 124 939 st. Tillsynen av gatubelysningen och verkställandet av erforderliga lampbyten ombesörjes av c:a 20 lampskötare.

Vatten-, gas- och elektricitetsledningsentreprenörer.

Fullständig förteckning över av industriverksstyrelsen antagna gas-, vatten- och elektricitetsledningsentreprenörer återfinnes i telefonkatalogens yrkesregister samt i adresskalendern.

Stockholms stads hamnstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Katarinavägen 13 A (Pa: Fack, Sth 15; postgirokonton nr 3115); t. 44 09 20 (växel). Styrelsen sammanträder i regel var tredje helgfri måndag kl. 11.

I gamla tider fanns i Stockholm en institution, »kommitterade över börs-, bro- och hamnbyggnader», som bl. a. handlade vissa ärenden rörande hamnen. Den i början av 1800-talet inrättade drätselkommissionen övertog år 1846 dessa kommitterades uppgifter. Under kommissionens in-seende inrättades bl. a. en kajbyggnadsdirektion och en slussplansstyrelse. Efter drätselnämndens inrättande år 1864 handlades frågor rörande stadens hamnväsende av denna nämnd. År 1875 väcktes ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilket emellertid avslogs av stadsfullmäktige år 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt utsedda delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till att stadsfullmäktige antogo en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva utlåtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (hamndelegerade). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter motion om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, *Stockholms stads hamnstyrelse*, som med år 1909 trädde i verksamhet.

I samband med ombildningen av den centrala stadsförvaltningen och på grundval av ett av särskilda kommitterade för hamnväsendets omorganisation utarbetat förslag utfärdades ny instruktion för hamnstyrelsen den 19 mars 1920. Bland de härvid genomförda organisatoriska förändringarna märkes särskilt överförandet av byggnadskontorets hamnavdelning till hamnstyrelsen under benämningen hamnbyggnadsavdelningen samt inrättande av en ledande befattning i spetsen för hamnförvaltningen (hamndirektör). År

1921 ändrades hamnstyrelsens sammansättning därhän att, utöver de av stadsfullmäktige valda, k. m:t och Stockholms handelskammare skulle utse vardera en ledamot (se sid. 241).

I anslutning till den kommunala omorganisationen år 1940 antogo stadsfullmäktige den 23 september samma år ny, av överståthållarämbetet den 3 mars 1941 fastställd instruktion för hamnstyrelsen. Rörande styrelsens sammansättning fastställde k. m:t den 31 januari 1941 särskilda bestämmelser, vilka i sak överensstämde med de år 1921 vidtagna ändringarna.

Stockholms hamn utgöres av de hamnanläggningar och vattenområden, som äro belägna inom Stockholms hamnområde, vars gränser äro av k. m:t fastställda den 27 september 1878, 15 juli 1881, 1 mars 1912, 14 februari 1919, 1 februari 1924, 3 februari 1928 och 5 juli 1929 (se karta sid. 712). Hamnen består av två i förvaltningshänseende skilda delar, tullhamnen och frihamnen. Den förra förvaltas av hamnstyrelsen, den senare beträffande anläggningarna av hamnstyrelsen men i avseende å rörelsen av Stockholms frihamnsaktiebolag (se sid. 577). Stockholms hamn har en kajsträcka av 16,500 m. Hamnens vattenområde omfattar c:a 1,450 hektar och dess markområde 208 hektar. Sammanlagda golvarealen för godsupplagging i av hamnen uppförda varuskjul, magasin och tullbyggnader utgör 140,000 kvm. Hamnens järnvägsspår hava en sammanlagd längd av 74,000 m; 9,600 längdmeter kaj är försedd med kranspår. Hamnstyrelsen har 154 kranar.

Hamnstyrelsen har till uppgift att handhava skötseln av stadens hamnväsen. Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas. I avseende å skötseln av hamnväsendet åligger det styrelsen särskilt att sörja för att hamnrörelsens behov av nya hamnanläggningar med tillhörande anstalter, redskap och materiel samt av isbrytarfartyg och dylikt bliva tillgodosedda; att ombesörja nybyggnad, underhåll och förvaltning av hamnens anläggningar och anstalter, husbyggnader, kanaler och slussar; att förvalta hamnens fastigheter och områden; att ombesörja hamnrörelsens drift och handlägga ärenden rörande den allmänna belysningen å hamnområden; att upprätta och stadsfullmäktiges prövning underställa förslag till taxor å hamnavgifter, avgifter för kvarliggande gods, slussavgifter samt broavgifter,

hamnordning och andra allmänna trafikföreskrifter samt själv utfärda ordningsföreskrifter och taxor för begagnande av stadens för hamnrörelsen gjorda anläggningar samt redskap och material; att uppbära hamnväsendet tillkommande avgifter ävensom att verkställa nybyggnad och ombesörja underhåll av broar samt att öva insende över stadens till tullverket upplåtna byggnader, ombesörja deras underhåll och verkställa motsvarande nybyggnader.

Handhavandet av småbåtsrörelsen i hamnen ombesörjes fr. o. m. den 1 januari 1945 av idrotts- och friluftsstyrelsen (se sid. 214).

Under hamnstyrelsen lyder hamnförvaltningen, vars chef är hamndirektören.

De hamnstyrelsen åliggande uppgifterna handläggas under hamndirektören å sex avdelningar, nämligen personalbyrån för personalärenden, räkenskapskontoret för räkenskaper, upplåtelse och förvaltning av fastigheter, tomter o. d., hamnkassakontoret för kassarörelse och uppbörd, hamnkontoret för driften, hamnbyggnadsavdelningen för nybyggnad och underhåll av kajer och broar m. m., samt maskinavdelningen för underhåll och drift av hamnkranar, rörliga broar, hissar, elektriska anläggningar m. m.

Hamnstyrelsen består av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av k. m:t, en av Stockholms handelskammare samt fyra av stadsfullmäktige. För vardera av de av k. m:t och Stockholms handelskammare utsedda ledamöterna tillsättes i enahanda ordning en suppleant. För övriga ledamöter väljas stadsfullmäktige fyra suppleanter. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter ägde rum för åren 1959—1960 den 15 december 1958 (fyllnadstal den 15 oktober 1959) och för åren 1960—1961 den 14 december 1959.

Instruktioner. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av ÖÅ 3 mars 1941 (Kf 1940: nr 66). K. brev 31 jan. 1941 med särskild föreskrift rör. sammansättningen av Stockholms stads hamnstyrelse (Kf 1940: nr 65).

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 47 687 600 kr. (därav engångs 873 600 kr.), dessutom förlagsmedel 1 770 000 kr.; kapitalbudgeten, låne- och linjen 1 235 000 kr., dessutom förlagsmedel 30 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 47 004 000 kr.

Hamnstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.: t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Stridsberg, H. A., ombudsman (utsedd av stadsfullm.).

Övriga ledamöter.

- *Lindskog, C. P. F., direktör (utsedd av k. m:t).
- Nordin, E. A., försäkringsdirektör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).
- Sahlin, K. Å., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).
- *Sundin, T. W., tullpackhusförmän (utsedd av stadsfullm.).
- *Svensson, H. G. E., byråsekreterare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Suppleanter¹⁾.

- Blom, S. T. L., sekreterare, stadsfullm. (utsedd av Stockholms handelskammare).
- *Boudrie, N. H., ombudsman (utsedd av k. m:t).
- *Claesson, V. O., kassör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).
- *Engström, E. S., byggnadsingenjör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).
- Orre, O. S. W., direktör (utsedd av stadsfullm.).
- Widegren, K. R., civilingenjör (utsedd av stadsfullm.).

Sekreterare.

Nordström, A. A. T., hamnsekreterare (se sid. 242); tel. efter växelns stängning: 44 09 30; mottagningstid: 10—11.

Hamnstyrelsens delegerade.

Agrenius, G. B., ordf.; Stridsberg, H. A., vice ordf.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december tre revisorer jämte två suppleanter för granskning av hamnstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren.

Eriksson, E. G., kammarskrivare, ordf.
Lindestam, K. W., f. d. kassör.
Sörblad, G. P. F., förste revisor.

Suppleanter:

Crammer, S. Å. L., ombudsman.
Hellsvik, G. I., studierektor, stadsfullm.

¹⁾ Vid förfall för de av stadsfullmäktige valda ledamöterna skola enligt styrelsens beslut suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanterna Orre, Widegren, Engström och Claesson; för ledamoten Nordin suppleanterna Widegren, Orre, Engström och Claesson; för övriga ledamöter suppleanterna Engström, Claesson, Orre och Widegren, samtliga i nu nämnd ordning.

Hamnstyrelsens taxekommitté.

Den 16 december 1946 beslöt hamnstyrelsen tillsätta en kommitté av fem ledamöter för att verkställa revision av gällande hamn-, kanal- och slusstaxor i Stockholm. En representant för Stockholms rederiförening skulle deltaga i kommitténs arbete. Val av ledamöter ägde rum samma dag.

Ledamöter.

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm., ordf.,
Linder, N. H. H., hamndirektör, Lindskog, C.
P. F., direktör, Stridsberg, H. A., ombuds-
man, Orre, O. S. W., direktör.

Sekreterare.

Nordström, A. A. T., hamnsekreterare (se nedan).

Central förvaltning.

Katarinavägen 13 A, 3 tr. (Pa: Fack, Sth 15); t. 44 09 20 (växel); expeditionstid 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Instruktioner. Instruktion för hamndirektören, fastställd av hamnstyrelsen 11 maj 1923, med ändr. (Kf 1923: nr 19, 1936: nr 67). Instruktion för hamnstyrelsens sekreterare och ombudsman, fastställd av hamnstyrelsen 6 maj 1942 (Kf 1942: nr 28).

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 8 374 500 kr. (därav engångs 20 800 kr.), dessutom förlagsmedel 805 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 8 374 500 kr.

Hamndirektör (B 7).

Linder, N. H. H. (förordn. t. o. m. ³¹/s 1963); mottagningstid: 10—11.

Hamndirektörens kansli.

Hamnsekreterare (27).

Nordström, A. A. T.; tel. efter växelns stängning: 44 09 30.

Utredningsman (26).

Thorburn, T. W.

Kontorsassistent (12).

Forsberg, Ingrid M.

Förste vaktmästare (9)

(nuv. inneh. 10).

Westerdahl, E. O.

Personalbyrån.

Personalbyrån handlägger frågor i samband med anställning och entledigande av tjänstestats- och kollektivavtalsanställd personal, avlöningsuträkning m. m.

Personalsekreterare (24).

Hugo, A.

Kammarsskrivare (15).

Niklasson, G. H. R.

Kontorsassistent (12).

Westergren, C. E.

En *förste kontorsskrivare*, sex *kontorskrivare*, tre *kanslibiträden*.

Räkenskapskontoret.

Räkenskapskontoret åligger bl. a. att ombesörja förändret av nödiga räkenskaper, att öva tillsyn över att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter samt att handhava upplätelser och förvaltningen av till hamnen hörande byggnader, områden och annan egendom, i den mån detta ej åligger annan avdelning.

Instruktion. Instruktion för hamnkamreren, fastställd av hamnstyrelsen 11 maj 1923 (Kf 1923: nr 21).

Hamnkamrer (26).

Leijon, R. M.; tel. efter växelns stängning: 43 00 61; mottagningstid: 10—12.

Förste kammarsskrivare (17).

Larsson, T. A.; Farman, C. H.

Kontorsassistenter (12).

Carlsson, B. J. S.; en vakant, *tf.* Larsson, Elna E.

En *förste kontorsskrivare*, två *kontorskrivare*, två *kanslibiträden*, två *kontorsbiträden*, fyra *expeditionsvakter*, tre *expeditionsbiträden*, en *telefonist*; (en *förste vaktmästare* å hamndirektörens kansli).

Hamnkassakontoret.

Expeditionstid: 9—16 (lördagar och dag före helgdag 9—14); tel. efter växelns stängning: 44 09 27.

Hamnkassakontoret ombesörjer debitering och uppbörd av hamnen tillkommande avgifter med undantag av hamnavgifter för varor, ankommande från utrikes ort, samt av transitmagasinshyror, vilka avgifter uppbäras av tullverket.

Författningar. Hamntaxa för Stockholm 11 dec. 1958 gällande fr. o. m. 1 jan. 1959 tills vidare intill utgången av år 1960 (Kf 1958: nr 62). Taxa å hamnlotsavgifter, fastställd av ÖA 19 aug. 1957 (Kf 1957: nr 40). Taxa för gods, som efter viss tid kvarligger å stadens kajer m. m., fastställd av ÖA 1 okt. 1952 (Kf 1952: nr 66).

Intendent (22).

Sundmark, O. F.

Kammarskrivare (15).Ramsin, B.; Aulander, S. E.¹⁾; Hesselgren, K. F.*Kontorsassistent (kassör)* (12).

Nilsson, f. Larsson, A. A. Linnéa.

Kontorsassistent (12).

Vakant.

Två kontorsskrivare, fem kanslibiträden, fem kontorsbiträden.

Hamnkontoret.*Expeditionstid: 8—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8—14); tel. efter växeln stängning: 44 09 21, 44 09 22.*

Hamnkontoret handhar hamnrörelsens drift och därmed sammanhängande förhållanden samt övervakar efterlevnaden av för hamnen gällande föreskrifter.

För allmänna ordningen och säkerheten i hamnen svarar polisverket, av vilket en särskild avdelning, hamnavdelningen, är inrättad för tjänstgöring inom till hamnen hörande områden på land och vatten (se sid. 96).

Författningar. Hamnordning för Stockholm, fastställd av ÖA 9 juni 1959 (Kf 1959: nr 26). Reglemente för Stockholms hamn, fastställt av hamnstyrelsen 29 juni 1959 (Kf 1959: nr 59). Föreskrifter för trafikerande av Hammarbyleden, fastställda av ÖA 9 juni 1959 (Kf 1959: nr 27). Ordningsföreskrifter för Karl Johansslussen, fastställda av ÖA 9 juni 1959 (Kf 1959: nr 30). Slusstaxa för Stockholm, fastställd av k. sjöfartsstyrelsen 11 dec. 1953 att gälla t. v. intill utgången av år 1960. Instruktion för hamnkaptenen, fastställd av ÖA 18 febr. 1924 (Kf 1924: nr 10).*Hamnkapten* (26).Hermanson, K. A. H. (förordn. t. o. m. ^{31/7} 1962); tel. efter växlens stängning: 43 70 29; träffas säkrast 15—16.*Kontorsassistent* (12).

Salvik, E. E.

*Hamnmästare.*En vakant (19), *tf.* Sundberg, E. O. G.; en vakant (18), *tf.* Röhl, R. R. E.; tel. efter växlens stängning: 44 09 24.*Hamnlotsförman* (19).*Tel. efter växlens stängning: 44 09 23.*

Söderman, J. H.

Hamnlotsar (18).

Tel., se ovan under Hamnlotsförman.

Nordgren, P. J.; Larsson, A. B.; Röhl, R. R. E., tj., (se ovan), *tf.* Adfeldt, A. B.; Dubois, S.¹⁾ Åtnjuter avlönning enl. lönekl. 20.O.; Frånlund, F. E. J.; Sundberg, E. O. G., tj., (se ovan), *tf.* Öhman, F. R.; en vakant, *tf.* Ljungström, K. H.*Hamnlots* (21,748 kr.).Ljungström, K. H., tj., (se ovan), *tf.* Östlund, M. S.

Sexton hamnförmän, ett kanslibitråde, en motorbåtsförare.

Isbrytarfartygen.

Motorfartyget »Starkodder».

*Tel. 10 84 06 (fartyget), 62 23 96, 61 24 65 (varvet å Djurgården).**Bogserbåtsbefälhavare* (13).

Nylander, R. A. W.

Förste maskinist (12).

Nordström, K. B.

Övrig personal tillfälligt anställd.

*Ångfartyget »Sankt Erik».**Tel. 68 04 15.**Maskinchef* (15).

Asplund, G. Å.

Befälhavare och övrig personal å isbrytarfartyget »Sankt Erik» utses för varje gång fartyget sättes i verksamhet.

Slussar.

År 1634 byggdes i Söderströms södra strömfåra en sluss av trä, vilken därpå åren 1639—1642 ombyggdes och bekläddes med tegel. Den första slussordningen utfärdades i september 1642. Slussen ombyggdes och utvidgades sedan vid flera tillfällen (bl. a. på 1740-talet av Polhem). Då slussen sedermera blev liten för den växande sjöfarten, anlades en ny slussbyggnad i den norra strömfåran och denna, den hittillsvarande slussen vid Karl Johans Torg, blev färdig år 1850.

I samband med den av stadsfullmäktige den 30 mars 1931 beslutade genomgripande omregleringen av slussområdet vid Karl Johans Torg, anlades ny sluss därstädes c:a 45 meter söder om den tidigare slussgraven, vilken därvid förändrades till avtappningskanal. Samtidigt överbyggdes slussen med fasta broar på en höjd av 5,4 meter över Mälarens medelvattenyta. Slussen har därför numera en mycket begränsad användning för handelssjöfarten.

Slussen vid Skanstull (Hammarbyslussen) anlades i samband med Hammarbyledens utförande. Den öppnades provisoriskt den 1 maj 1926 och invigdes den 25 november 1929.

I sammanhang med utförande av en farled mellan Hammarby sjö och Långsjön (i Nacka) anlades en mindre sluss (avsedd för fartyg om högst 1,5 meters djupgående) av staden i

Sicklasundet. Denna öppnades för trafik den 1 oktober 1930.

Slusskontoret vid Hammarbyslussen.

Skanstull, Sth SÖ; t. expeditionen: 40 93 49; slussvakterna: 41 14 27. Slussen hålles öppen för trafik hela dygnet.

Slussförmän (11).

Englund, K. G. P.

Slussförmän (10).

Ericsson, E. H.; Engström, O. G. L.

En *förste kontorsskrivare*, fyra *slussvakter*.

Slusskontoret vid Karl Johansslussen.

Karl Johans Torg, Sth SÖ; t. 43 43 13; tider för slussning under tiden den 1 januari—30 april och den 1 oktober—31 december söckendagar mellan 7—13 och 14—17 (sön- och helgdagar hålles slussen stängd), under tiden den 1 maj—30 september alla dagar 7—23 (slussningen är under tiden 1 juni—30 september avgiftsfri för motorbåtar och turistbåtar).

En *slussvakt*.

Sicklaslussen.

Henriksdalshamnen, Sth SÖ; t. 42 08 46. Slussen öppnas efter anfordran under expeditionstid alla dagar 8—18.

En *slussvakt*.

Hamnbyggnadsavdelningen.

Hamnbyggnadsavdelningen handhar nybyggnad och underhåll av hamnanläggningar i såväl tullhamnen som frihamnen, ävensom av under hamnstyrelsens förvaltning ställda byggnader, slussar, kanaler och andra anläggningar samt broar.

Den 17 december 1943 beslöt stadsfullmäktige att brokonstruktions- och brobyggnadsarbeten skulle successivt, så snart förhållandena det medgäve, sammanföras hos gatukontoret. Efter erhållet uppdrag ha hamndirektören och gatudirektören den 20 december 1953 framlagt en plan för omorganisation av hamnbyggnadsavdelningen, innebärande bl. a. att förvaltningen av stadens broar uppdelas mellan gatukontoret och hamnbyggnadsavdelningen.

Instruktion. Instruktion för överingenjören vid hamnstyrelsens hamnbyggnadsavdelning (hamnbyggnadschefen), fastställd av hamnstyrelsen 29 april 1941 (Kf 1941: nr 11).

Överingenjör (hamnbyggnadschef) (B 5).

Åkermark, J. Hj. T. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1964); tel. efter växels stängning: 40 52 14; mottagningstid: 14—16.

Förste kontorsskrivare (11).

Andersson, Anna-Lisa.

Utredningsbyrån.

Förste avdelningsingenjör (27).

Enekull, T. E.

Ingenjör (22).

Talo, B. J.

Ingenjör (19).

Jurdahl, K. B.

Ingenjör (17).

Holgersson, E.

Tre *ritare*, ett *ritbiträde*, en *aspirant*.

Konstruktionsbyrån.

Förste ingenjör (B 2).

Kullgren, M. F.; mottagningstid: 14—16.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Lundqvist, T. R.; Leimdörfer, P.; Heijkenskjöld, C. L.

Förste avdelningsingenjör (33,384 kr.).

Stampf, W.

Avdelningsingenjör (28,584 kr.).

Borch, O. E.

Ingenjörer (22).

Penno, E.; Låcgalva, P. N.; Avander, A. E.; en vakant, *tf. Metz*, H. E.

Ingenjör (22,080 kr.).

Vakant.

Ingenjör (20).

Lindström, B. E.

Ingenjör (19).

Dunger, C.-G.

Ingenjörer (17).

Jansson, H.; Engmark, B. E.

Konstruktörer (15).

Johansson, E. A.; Hjertén, B., tjl. (se sid. 245), *tf. Johansson*, B. Å.

Tre *ritare*.

Underhålls- och nybyggnadsbyrån.

Förste ingenjör (B 1).

Peterson, S. E.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Bodin, C.-A. A.; Tall, G. N. A.

Ingenjör (20).

Bergström, B. A.

Ingenjörer (19).Lööv, F. W.; t. 43 04 89; en vakant, *tf.* Jungmén, K. E. H.*Öververkmästare* (17).Bennbäck, A. I.; t. 40 91 05; Andersson, K. Gösta, stadsfullm.; t. 43 14 89; Jungmén, K. E. H., *tjl.* (se ovan); Rehnberg, S. G. G.*Kontorsassistent* (12).

Leijld, A. V. J.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbitråde*, sju *förste verkmästare*, sju *verkmästare*, en *förrådsmästare*, en *förrådsförman*, fem *förmän*, två *verkmästarebiträden*, sex *aspiranter*, 149 *arbetare*.

Varvet å Djurgården.

Allmänna Gränd, Sth NO; t. 61 24 65 (*bogseringar*), 62 23 96 (*förrådet*); *expeditionstid*: 7—16,30 (*lördagar och dag före helgdag* 7—13).

Varvet å Djurgården handhar hamninventariers underhåll och drift, uthyrning av dylik materiel (mudderverk, pråmar, flottar, kranar, kompressorer och pumpar m. m.) samt bogserbåtsverksamheten. Vidare ombesörjer varvet utsättning, skötsel och underhåll av fyrar och sjömärken inom hamnområdet.

Ingenjör (17).Lilja, B. E.¹⁾; t. 62 46 45.*Kontorsassistent* (12).Hannell, L. B., *tjl.* (se sid. 127), *tf.* Forssberg, K. I. E.

En *kontorsskrivare*, två *verkmästare*, en *förrådsförman*, två *bogserbåtsbefälvare*, tre *muddermästare*, 67 *arbetare*.

Husbyggnadsbyrån.

Förste avdelningsingenjör (26).

Kvarnsell, G. B.; t. 42 05 13.

Ingenjör (22).

Andersson, T. C.-G.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enl. lönekl. 22.*Ingenjörer* (17).Fridsberg, G. F., *tjl.* (se sid. 190), *tf.* Cronsiö, Å. L. F.; Thörne, H. G.En *ritare*, en *förman*, en *arbetare*.

Inköpsbyrån.

Intendent (22).

Nyström, K. G.

Förste kammarskrivare (17).

Söderkvist, G. A.; t. 44 09 20; tel. efter växelsn stängning: 44 09 25.

Kammarskrivare (15).

Malmberg, G. H. E.

Kontorsassistenter (12).

Liljensjö, K. G.; Lillieqvist, E. E.

Två *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, en *förrådsmästare*.

Oljehamnen, Loudden.

Tel. 63 40 71.

Föreståndare (17).

Bergman, B. F.

Biträdande föreståndare (13).

Edström, C. O.

Materialprovningslaboratoriet.

Götgatan 132, Sth SÖ; t. 44 01 60; *expeditionstid*: 9—17 (*lördagar och dag före helgdag* 8—13).

Materialprovningslaboratoriet utför metallografiska undersökningar, kemiska analyser, utmattningsprovning av stål samt betongprovning och rostskyddsundersökning m. m. för stadens verk samt i viss utsträckning för enskilda uppdragsgivare. Laboratoriet handhar leveransbesiktningar av såväl betong- som stålkonstruktioner samt förfogar över ett antal bilburna röntgenapparater.

Laboratorieföreståndare (27).

Sabelström, S. C. B.

Ingenjör (22).

Engberg, K. A. E.

Ingenjör (24,480 kr.).Vakant, *tf.* Ulrich, H. S. J. O.*Ingenjör* (19).

Gustafsson, E.

Ingenjör (17).Vakant, *tf.* Hjertén, B.

En *förste kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbitråde*, 21 *arbetare*.

HS

Maskinavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 5 tr. (Pa: Fack, Sth 15); t. 44 09 20; expeditionstid: 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14); t. efter växelns stängning: 44 09 26.

Maskinavdelningen handhar maskinella nybyggnader samt drift och underhåll av hamnkranar, kranreparationsverkstäder, rörliga broar, hissar, elektriska anläggningar och slussmaskiner m. m.

Instruktion. Instruktion för förste ingenjören [överingenjören] vid hamnstyrelsens maskinavdelning (maskinavdelningschefen), fastställd av hamnstyrelsen 26 mars 1941 (Kf 1941: nr 10).

Överingenjör (B 4).

Hedlund, P. A.; tel. efter växelns stängning: 40 22 10; mottagningstid: 13,30—14.

Förste avdelningsingenjör (26).

Emling, E. O. H.

Ingenjörer (22).

Liebethal, R. T. H.; Heiner, A.; Bergh, B. A.; Ring, L. A.¹⁾

Ingenjör (19).

Vakant, tel. efter växelns stängning: 44 09 26.

Arbetsstudietekniker (15).

Vakant, *tf.* Wiblom, L. O.

Kammarsskrivare (15).

Mac Whooll, G. T.

Fem förste kontorsskrivare, två kontorskrivare, ett kontorsbiträde, en ritare, fyra förste verkmästare, en pontonkransbefälhavare, fyra verkmästare, två förste maskinister, 143 arbetare.

Broar.

Danviksbron.

Tel. 40 25 11.

Bron öppnas för sjöfarten enligt särskild tidtabell.

Tre brovakter.

¹⁾ Ackords- och säkerhetsingenjör med placering tillsvidare på maskinavdelningen.

Skanstullsbron.

Tel. 40 06 88.

Gamla Skansbro öppnas för sjöfarten efter anfordran å tider, då Hammarbyslussen hålles öppen, dock med undantag av vardagar kl. 6,30—7.

Tre brovakter.

Liljeholmsbron.

Tel. 45 14 08.

Bron öppnas för sjöfarten enligt särskild tidtabell.

Tre brovakter.

Nockebybron.

Tel. 99 01 72.

Bron öppnas för sjöfarten efter anfordran, då is ej hindrar.

Tre brovakter.

Mälarvarvet.

Långholmen, Sth SV; t. 68 04 15 (växel; expeditionstid: 8—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8—13).

Mälarvarvet, som sedan år 1903 drivits i stadens regi, utför reparationer och ombyggnader av fartyg, broar, kranar o. dyl. samt tillverkar järnkonstruktioner till husbyggnader, rücken etc. på uppdrag av stadens och statliga myndigheter samt enskilda företag.

Avdelningsingenjör (25).

Johansson, G. V.

Ingenjör (19).

Härse, G. B.

Kammarsskrivare (15).

Almqvist, G. E.

Öververkmästare (20,976 kr.).

Vakant, *tf.* Jonasson, K. H.

En ritare, en förste kontorsskrivare, två kontorsskrivare, två kontorsbiträden, tre förste verkmästare, en aspirant, 96 arbetare.

Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Lokaler och telefoner: se nedan under de olika avdelningarna. Styrelsen sammanträder i regel i stadshuset en gång i månaden kl. 11.

Stadsfullmäktige beslöt den 1 juni 1907 att för skötseln av det samtidigt beslutade slakthuset inrätta *Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse*. Den 16 december 1907 beslöt stadsfullmäktige att med giltighet fr. o. m. år 1909 åt styrelsen även uppdraga förvaltningen av stadens saluhallar och på torgen uthyrda försäljningsplatser m. m.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen har bl. a. att ombesörja de förvaltningsuppgifter, som numera obligatoriskt åvila staden jämlikt lagen angående köttbesiktning och slakthus den 11 maj 1934. Styrelsen har till uppgift: att handhåva förvaltningen dels av slakthuset med tillhörande besiktningssbyrå och destruktionsanstalt, marknadsplats för kreaturshandel, partikötthall samt kyl- och fryshus, dels av stadens saluhallar och salutorg; att främja och organisera tillförseln av livsförnödenheter till huvudstaden och handeln med sådana förnödenheter därstädes samt i övrigt vidtaga sådana åtgärder, som enligt gällande föreskrifter tillkomma styrelsen; att avgiva förslag till taxor och reglementen, som skola fastställas av statlig myndighet, samt i övrigt utfärda taxor, reglementen och ordningsföreskrifter, som erfordras för de under styrelsen lydande anstalterna samt att omhändervärd de övriga angelägenheter, vilka enligt lag eller författning ankomma på styrelsen eller åt styrelsen av stadskollegiet överlämnas.

Åt styrelsen har jämväl uppdragits att handlägga ärenden rörande tillämpning av butikstängningslagen.

Rörande styrelsens befattning med vissa kristidsärenden, se sid. 251.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter. Dessa ledamöter jämte suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Chef för de under styrelsens förvaltning lydande anstalterna är direktören, för vilken särskild av slakthus- och saluhallsstyrelsen utfärdad instruktion gäller.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1959—1960 ägde rum den 15

december 1958 och för åren 1960—1961 den 14 december 1959 (fyllnadsval den 25 januari, 15 februari och 21 mars 1960).

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940 (Kf 1940: nr 67). Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens direktör, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 28 sept. 1934 (Kf 1934: nr 45).

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 4 358 800 kr. (därav engångs 25 000 kr.); kapitalbudgeten, låneandel, i linjen 45 000 kr., inom linjen 2 100 000 kr., dessutom förlagsmedel 1 000 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 5 442 200 kr.

Slakthus- och saluhallsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Carbell, E. E. E., byråchef.

Övriga ledamöter.

Carlsson, A. A., ombudsman.

***Gustafsson, E. V.**, assistent.

Rosenberg, S. F., handelsträdgårdsmästare.

Suppleanter¹⁾.

Ahlberg, Iris, intendent, fru, stadsfullm.

Brotæus, T. G. A., direktör.

Svensson, Harry G. E., byråsekreterare, stadsfullm.

***Wennerholm, H. A. C.**, jur. kand.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt nämndens beslut inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanten Wennerholm; för vice ordföranden och ledamöterna Gustafsson och Carlsson suppleanterna Ahlberg och Svensson; för ledamoten Rosenberg suppleanten Brotæus. Därest denna ordning icke kan upprätthållas, skola de av stadsfullmäktige valda suppleanterna inträda efter tjänstetid i styrelsen resp. levnadsålder eller i följande ordning: 1) Ahlberg, 2) Wennerholm, 3) Svensson och 4) Brotæus.

Sekreterare (1,500 kr.).

Dahlén, S. G., fastighetssekreterare (se sid. 158).

Slakthus- och saluhallsstyrelsens delegerade.

Delegerade för butikstängningsärenden.

Agrenius, G. B., ordf.; Canholm, C. E.; Gustafsson, E. V.

Delegerade för byggnadsärenden.

Agrenius, G. B., ordf.; Carbell, E. E. E.

Revisorer.

Gemensamma för gatunämnden m. fl. (se sid. 182).

Förvaltning och anstalter.

Huvudkontoret.

Kungsgatan 67 C, 3 tr. (Pa: Fack, Sth 1; postgirokonto nr 1133); t. 10 41 93, 10 41 97, 20 24 01, 20 24 02, resp. tjänstemän, se nedan; expeditionstid: 8.30—12, 13—16.30 (lördagar och dag före helgdag 8.30—12, 12.30—14).

Instruktion. Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens kamrer, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 31).

Stat år 1960. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 271 300 kr.; inkomster: driftbudgeten 271 300 kr.

Direktör (B 6).

Karlöf, J. I. (förordn. t. o. m. ^{30/11} 1964); t. 10 41 93, 20 24 01; träffas efter överenskommelse.

Kamrer (22)

(nuv. inneh. 24).

Frost, S. E.; t. 20 24 02; träffas efter överenskommelse.

Sekreterare (20).

Nilsson, E. B.; t. 20 24 01 (se sid. 251).

Förste kammarskrivare (17).

Sjöstadius, S. A. O.; t. 10 41 97.

Kontorsassistent (12).

Friedner, L. G., tjf. (se sid. 249).

Förste kontorsskrivare (11).

Gärdfalk, f. Lindstedt, Ingegerd A.; t. 10 41 93.

Ett kanslibiträde, en expeditionsvakt.

Slakthuset m. m.

Johanneshov (Pa: Fack, Sth 1); tel.: kontoret 49 47 47; expeditionstid 8—15, lördagar och dag före helgdag 8—13; slakthallarna hållas öppna vardagar utom lördagar 7—11 (stora slakthallen) och 11—15 (lilla slakthallen), (vid behov kan förlängning av dessa tider medgivas); kyl- och fryshusen 6.30—9, 12—15.30, lördagar 6.30—8.30, 11—13; köttbesiktningsbyrån vardagar utom lördagar 9—11; övriga lokaler 7—15.30, lördagar 7—12. Resp. tjänstemän, se nedan, och i övrigt telefonkatalogen.

Sedan efter framställning av Stockholms stadsfullmäktige en ändring år 1905 i då gällande lagstiftning angående köttbesiktning och slakthus möjliggjort förläggandet av ett slakthus utanför stadens eget område, beslöt stadsfullmäktige den 15 juni samma år att å stadens egendom Enskede i Brännkyrka anlägga ett slakthus med tillhörande kreatursmarknad. Arbetets utförande uppdrogs år 1907 åt den då bildade slakthus- och saluhallsstyrelsen. 1908 beviljades koncession för järnväg från slakthuset till västra stambanan. Sedan slakthuset, som inalles kostat omkring 6,400,000 kr., i början av år 1912 blivit färdigt, öppnades detsamma till allmänt begagnande den 5 februari 1912. Slakthustvång infördes därefter i Stockholm den 8 februari 1912.

Enligt nu gällande lag av den 20 mars 1959 om köttbesiktning m. m. innefattar slakteritvång förbud att inom stadens område slakta storboskap, kalvar, får, getter, svin och hästar annorstädes än vid stadens offentliga slakthus. S. k. nödslakte, föranledd av djurs hastiga insjuknande, olyckshändelse e. d., får dock ske utom slakthuset, men skall då hela djuret ostyckat föras dit. Slakteritvång må beslutas skola gälla, sedan offentligt slakthus, enligt av veterinärstyrelsen gillad plan, blivit uppfört och efter av veterinärstyrelsen föranstaltad avsyning godkänt samt under villkor att genom stadens försorg och på dess bekostnad anställas de besiktningsveterinärer och vidtagas de övriga åtgärder, som för slakthusets behöriga skötsel äro nödiga. Inom område, där slakteritvång gäller, må icke till människoföda avsett färskt kött saluhållas, utbudas, användas eller förvaras, med mindre djuret slaktats i offentligt slakthus eller kontrollslakteri. Enligt särskilda beslut av k. m:t får dock kött av djur, som slaktats på vissa skärgårdsöar, säljas i Stockholm, sedan besiktning av köttet skett vid slakthusets köttbesiktningsbyrå. Ersättning för disponerandet av slaktlokaler utgår enligt fastställd taxa, likaså avgifter för platser i kyl- och fryshusen, där kött får förvaras. Kött av å slakthuset slaktade djur, vilket vid besiktning godkänts, åsättes rund stämpel i brun färg med orden »Statskontroll nr 1, Sverige».

Köttbesiktningstvång innefattar förbud att saluföra till människoföda avsett kött, därest icke

köttet blivit godkänt vid besiktning av veterinär. Besiktningen av till staden infört icke kontrollslaktat kött sker vid slakthuset. Det vid slakthusets besiktningsbyrå undersökta och godkända köttet åsättes rektangulär stämpel i brun färg med orden »Kontroll, Stockholm». Därest köttet får försälas i Stockholm, skall vid stämpeln anbringas siffran »1» i brun färg. Kött, som vid besiktning befinnes otjänligt till människoföda, skall genom besiktningsveterinärs försorg och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller på annat sätt oskadliggöras. Destrueringen av hälsovådligt kött skedde, innan den för ändamålet byggda destruktionsanstalten vid slakthuset togs i bruk i september 1937, vid Stockholms stads destruktionsanstalt vid Lövsta.

Kontroll över den sanitära beskaftenheten av i staden saluhållet kött samt importerat kött verkställas av hälsovårdsnämnden (se sid. 521).

Tillförsel av djur sker dels per järnväg genom den staden tillhöriga, av statens järnvägar trafikerade *N y b o d a*—*E n s k e d e* järnväg, dels ock landsvägsledes. Lossning, skötsel och utfodring av djuren verkställas, om så önskas, av anstalten enligt taxa.

Veterinärer vid slakthuset förordnas av veterinärstyrelsen efter hörande av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Författningar m. m. Lag 20 mars 1959 om köttbesiktning m. m. K. brev till ÖÅ 30 aug. 1907 ang. inrättande av offentligt slakthus för Stockholms stad utom stadens område m. m. (Kf 1907: sid. 289). Taxa för Stockholms stads offentliga slakthus och för köttbesiktningen m. m. inom staden, fastställd av veterinärstyrelsen 30 dec. 1957, med ändr. (Kf 1957: nr 58, 1959: nr 57). Ordningsstadga för Stockholms stads offentliga slakthus, fastställd av ÖÅ 4 dec. 1911, med ändr. (Kf 1911: nr 92, 1924: nr 134, 1936: nr 41). Instruktion för förste besiktningsveterinären vid Stockholms stads slakthus, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 5 okt. 1911 (Kf 1911: nr 96). Instruktion för driftsingenjören [förste avdelningsingenjören] vid Stockholms stads slakthus, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 32).

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 2 381 900 kr. (därav engångs 25 000 kr.); kapitalbudgeten, låneandel i linjen 45 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 2 902 200 kr.

Förste besiktningsveterinär (26).

Petrelus, T.; t. 49 02 42.

Förste avdelningsingenjör (26).

Nelson, L. J. K.; t. 49 00 58.

Besiktningsveterinär (23).

Martelius, O. L. M.; t. 49 02 42.

Förste kammarsskrivare (17).

Lindqvist, C. F.; t. 49 47 47.

Ingenjör (17).

Borg, B. W., tjl. (se sid. 391); t. 49 00 85.

Maskinmästare (13).

Smith, P. J.; Stridh, B. O. H.; t. 49 85 59.

Slakthusinspektör (12).

Dahlin, K. J.; t. 49 00 54.

En vaktmästare, ett kanslibiträde, en laboratris, två mikroskopister.

Saluhallar och salutorg.

Expeditionen.

Centralsaluhallen, Kungsgatan 67 C, 2 tr. (Pa: Fack, Sth 1); t. 10 41 91, 10 41 97, resp. tjänstemän se nedan; expeditiöns-tid: 8,30—12, 13—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12, 12,30—14).

Instruktion. Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens inspektör, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 33).

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 1 705 600 kr.; kapitalbudgeten, låneandel inom linjen 2 100 000 kr.; dessutom förlagsmedel 1 000 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 2 268 700 kr.

Inspektör (20).

Svanbom, S. O., tjl., tf. Holmberg, B. L.; t. 10 41 91; träffas säkrast 11—11,30.

Kammarsskrivare (15).

Holmberg, B. L., tjl. (se ovan), tf. Friedner, L. G.; t. 10 41 91.

Maskinmästare (13).

Vakant; t. 10 60 18.

Hallmästare (12).

Grönstedt, E. G.; t. 10 41 91.

Partiköthallen.

Johanneshov (Pa: Fack, Sth 1); hallen hålles öppen för försäljning 6—16 (lördagar och dag före helgdag 6—14).

Denna hall, som byggdes år 1936 för att åstadkomma en centralisation av partihandeln med kött, innehåller en stor försäljningslokal jämte kylrum samt kontorslokaler. Hallen är sedan den 1 april 1944 uthyrd till Sveriges slakteriförbund.

Partifiskhallen.

Blekholsmgatan, Sth C; hallen hålles öppen för försäljning 6—12.

År 1910 öppnades en provisorisk hall för partiförsäljning av färsk fisk och skaldjur. Sedan

SIS

lokalerna på grund av den starkt ökade omsättningen visat sig otillräckliga, uppfördes år 1920 i fiskhallens närhet ett försäljningsskjul, varjämte under år 1932 en utvidgning av hallen vidtog.

De provisoriska byggnaderna ersattes år 1939 med en ny partihall, som i bottenvåningen inrymmer försäljningslokaler, i källaren kyl- och frysrum samt en trappa upp kontorslokaler.

Stadga. Stadga för partifiskhallen.

Partihallen för trädgårdsprodukter. (Klarahallen.)

Klara Strand, Sth C; t. 10 98 14; hallen hålles öppen för försäljning: 1 nov.—31 dec. 6,30—16; 1 jan.—31 mars 7—16; under övriga delar av året 6—16.

Denna hall, som öppnades den 1 juni 1933, är avsedd för partihandel med trädgårdsprodukter. I bottenvåningen finnas saluplatser samt i källaren förvaringslokaler.

Partiprisnoteringar sätts genom en särskild noteringskommission (se nedan).

Stadga m. m. Stadga för Klarahallen.

Centralsaluhallen.

Kungsgatan 67 C, Sth C; t. 10 41 92; centralsaluhallen hålles öppen 7—18; partiförsäljningen börjar kl. 7; minuthandeln kl. 8.

Den år 1907 av Stockholms stadsfullmäktige beslutade centralsaluhallen öppnades för allmänt bruk den 3 december 1912.

Byggnaden består av en källarvåning i höjd med Gamla Brogatan, bottenvåning med huvudingång från Kungsgatan samt fyra trevånings hörnpartier. Källaren, som med sin godsstation står i direkt förbindelse med statens järnvägsnät, innehåller dels partihandelslokaler, dels kylrum och andra förvaringslokaler för olika slag av livsmedel. Bottenvåningen upptages av salustånd för försäljning i parti och minut av livsmedel och blommor samt ett rökeri.

Stadga. Stadga för Stockholms stads central-saluhall.

Övriga under styrelsens förvaltning stående saluhallar äro:

Hötorgshallen med 49 förs.-platser.
Östermalms saluhall » 104 » »

Fiskförsäljningsbryggan vid Mälartorget flyttades år 1954 till kajen vid Kornhamnstorg och inreddes för handel även med kött, specier och grönsaker. Salustånden utgöra 30 st.

Ovanstående hallar hållas öppna samma tider, som gälla för butikshandeln i Stockholm.

Den 20 november 1952 tillsatte stadskollegiet en kommitté för utarbetande av en generalplan för partihandeln med livsmedel i Stockholm, se sid. 554.

Salutorg.

Den 15 oktober 1917 beslöt stadsfullmäktige, att fr. o. m. den 1 juli 1918 samtliga salutorg skulle ställas under slakthus- och saluhallsstyrelsens förvaltning och att upplåtna försäljningsplatser skulle avgiftbeläggas. Styrelsen bemyndigades därjämte att bestämma och uppbära utgående avgifter.

Bestämmelser angående upplåtande av försäljningsplatser återfinnas i § 4 av Torghandelsstadga för Stockholms stad samt i av styrelsen utfärdad stadga för försäljningsplatser å salutorg i Stockholm.

Salutorgen äro: Klaratorgen, Hötorget, Östermalmstorg, Kornhamnstorg, Odontorget, östra delen av Medborgarplatsen, Årsta Torg och Kärrtorps Torg.

Samtliga salutorg äro avsedda för försäljning av vissa slag av livsmedel (ej kött och viktualier, i regel ej heller fisk), trädgårdsprodukter, blommor, julgranar, hemslöjdsalster m. m. Klaratorgen äro huvudsakligen avsedda för partihandel, övriga torg endast för minuthandel.

Saluplats upplåtes för längre tid (fast saluplats) eller för dagen (tillfällig saluplats). Fördelningen av antalet fasta och tillfälliga saluplatser å de särskilda salutorgen bestämmas av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Angående tiden för torghandelns bedrivande är följande stadgat:

På Klaratorgen får handel pågå alla vardagar kl. 6—16 under tiden april—oktober, kl. 6,30—16 under november—mars. Minuthandel får dock icke äga rum före kl. 8.

På övriga salutorg får handel bedrivas vardagar följande tider: måndag—fredag från kl. 8 till kl. 18 samt lördag från kl. 8 till kl. 16 under tiden fr. o. m. den 25 juni t. o. m. den 31 augusti och till kl. 17 under övrig del av året.

Författningar. Torghandelsstadga för Stockholms stad, antagen av stadsfullmäktige 17 juni 1958 och fastställd av överståthållarämbetet 17 juli 1958, med ändr. (Kf 1958: nr 6, 1959: nr 2). Stadga för försäljningsplatser å salutorg i Stockholm, utfärdad av slakthus- och saluhallsstyrelsen 6 aug. 1918, med ändr. (Kf 1934: nr 18, 1952: suppl. nr 1).

Noteringskommission för partiprisnoteringar å trädgårdsprodukter.

Enligt slakthus- och saluhallsstyrelsens beslut upprättas regelbundna efterhandsnoteringar rörande partipriser å frukt, bär och grönsaker, som försäljas i Klarahallen och å Klaratorgen. Erforderliga prisuppgifter införskaffas från ett flertal försäljare å dessa platser, varefter uppgifterna efter verkställd bearbetning överlämnas till en av styrelsen för ändamålet tillsatt noteringskommission, bestående av fem ledamöter och fem suppleanter, vilka utsetts efter förslag från sammanslutningar av näringsidkare inom olika branscher.

Noteringarna sättas och offentliggöras i regel enligt följande plan.

Under tiden 16 dec.—28 febr. varje torsdag, 1—31 mars och 1 okt.—15 dec. varje tisdag och torsdag samt 1 april—30 sept. alla söckendagar utom lördagar. Skulle helgdag infalla å tisdag eller torsdag under tid, då endast en eller två noteringar sättas i veckan, förflyttas noteringen till närmast föregående eller efterföljande dag.

Ledamöter.

Karlöf, J. I., direktör, ordf.; **Johansson, E. O.**, trädgårdsmästare (för hyresgästföreningen i Klarahallen); **Westling, K. E.**, trädgårdsmästare (för Stockholms Handelsträdgårdsmästareförening); **Hedén, K. A.**, köpman (för föreningen Stockholms potatis- och grönsaksgrossister); **Olsson, C. G.**, köpman (för Stockholms livsmedelshandlareförening).

Suppleanter¹⁾: **Holmberg, B. L.**, tf. inspektör;

¹⁾ Suppleanterna upptagas här i samma ordningsföljd som de ledamöter, vilkas ersättare de enligt styrelsens beslut i första hand skola vara.

Gussander, A. E., trädgårdsmästare; **Fredriksson, J. F.**, handelsträdgårdsmästare; **Anderson, S. O. H.**, direktör; **Engström, T. E.**, köpman.

Kristidsförvaltningen.

Expedition: Kungsgatan 67 C, 3 tr.
(*Pa: Fack, Stk 1*); t. 20 24 01.

Kontorstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14); expeditionstid för allmänheten: 8,30—15,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Rörande kristidsförvaltningen och dess verksamhet under åren 1939—1953 hänvisas till 1954 års edition av kalendern sid. 255.

Av kristidsförvaltningens uppgifter kvarstå numera endast sådana av beredskapskaraktär.

Kristidsförvaltningens expedition.

Sekreterare (20).

Nilsson, E. B.; t. 20 24 01 (se sid. 248).

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd jämte i samband därmed stående institutioner.

Handels- och sjöfartsnämnden.

*Börshuset, Sth C; t. 10 56 38; expediti-
ons-tid: 10—15, lördagar och dag före helg-
dag 10—12.*

Stadsfullmäktige beslöt den 1 augusti 1866 att tillsätta *Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd*, en nämnd med särskild kännedom om handel och skeppsrederi samt med uppdrag att fullgöra de i kungl. kommerskollegii kungörelse den 27 mars 1866 omförmälda, stadens handelsförening eller föreningens fullmäktige förut tillhörande åligganden. Instruktion för nämnden fastställdes den 24 september 1867, och ny sådan utfärdades den 8 februari 1901. I samband med den kommunala omorganisationen år 1920 fastställdes ny instruktion (med i huvudsak formella ändringar av den föregående) för nämnden den 19 mars 1920. Nu gällande instruktion utfärdades den 20 november 1940.

Handels- och sjöfartsnämnden har bl. a. att: ägna sin uppmärksamhet åt frågor, som hava sammanhang med stadens handel och sjöfart samt hos stadsfullmäktige och stadskollegiet ävensom stadens nämnder göra de framställningar, som i dylika frågor kunna av nämnden finnas behövliga; pröva behov av och antaga mäklare; återkalla mäklares uppdrag; uppgöra förslag å personer att verkställa besiktning enligt sjölagen; vid tillsättande av dispasschör och dispasschörsassistent yttra sig om sökandes lämplighet; efter anmodan av överståthållarämbetet yttra sig i fråga angående behov av notarius publicus samt då sådan eller biträdande notarius publicus befattning förklarats ledig, avgiva yttrande angående sökandes skicklighet och lämplighet; vaka över gällande författningsars efterlevnad i avseende å mäklares, dispasschörs och dispasschörsassistents tjänsteutövning ävensom över att notarius publicus, biträdande notarius publicus och särskild förordnad vikarie fullgöra dem åvilande skyldigheter, ägande nämnden för sådant ändamål från dessa befattningshavare infordra upplysningar rörande förhållanden i tjänsten; vid tvist mellan notarius publicus och dennes ersättare medla mellan dem samt då tvisten gäller storleken av arvode avgöra tvisten samt

att i övrigt handhava de uppgifter, som enligt lag eller författning ankomma å nämnden.

Det åligger nämnden att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Nämnden består av tolv ledamöter, som stadsfullmäktige inom eller utom sig utse för två år i sänder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Det borgarråd, under vars föredragningsskyldighet nämndens arbetsområde faller (borgarrådet för industreroteln), äger närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter ägde rum för åren 1959—1960 den 15 december 1958 (fyllnadsval den 21 september 1959) och för åren 1960—1961 den 14 december 1959.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd, fastställd av ÖA 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 68, 1947: nr 80).

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 5 750 kr.

Handels- och sjöfartsnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Högborg, P. E., skeppsredare.

Vice ordförande.

*Söderberg, R. O., generalkonsul.

Övriga ledamöter.

*Apelqvist, K. A. S., försäkringsdirektör.
Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.
Carlsson, C. W., direktör, stadsfullm.
Gillberg, J. A. E., direktör.
Johnson, A. Axson, bergsingenjör.
*Larsson, E. R., ombudsman.
Lindquist, C. C. N. N. Ch., direktör.
*Ponsbach, E. R., bankir.
*Wikström, F. E., direktör.
Österberg, S. E., kommerseråd.

Sekreterare (2,184 kr.).

Nylén, N. A., kapten; t. 10 56 38.

Ett skrivbiträde.

Revisorer.

Gemensamma för stadskollegiet m. fl. (se sid. 124).

Stadsmäklare.

De officiella mäklarna antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten.

Mäklare (stadsmäklare) må i städerna antagas för att, när de vara därom anlitade, biträda vid köp och försäljning av varor, [fastigheter], fartyg eller andelar däri, växlar och andra värdepapper samt vid uppgörande av avtal om försträckning, hyra, arrende och försäkring ävensom av andra likartade avtal. Det åligger mäklare att över alla av honom slutade avtal med undantag av dem, som angå penningförsträckningar, upprätta och med sitt namn underteckna slutsedel, noggrant upptagande kontrahenternas namn, avtalets beskaffenhet och föremål jämte belopp och pris m. m. Alla av honom avslutade avtal skola för varje dag införas i en särskild med magistratens sigill försedd bok. Mäklare vare förbjudet att idka handel med växlar eller andra värdepapper, varor eller annat, ej heller må han vara sysselman (prokurist), handelsombud eller handelsbiträde åt köpmän.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Författning. K. mäklareordningen 9 juni 1893, med tillägg och ändr., se L.

Mäklare.

Jennel, C. E. R. (spannmål, frö, foderämnen m. m.); Polhemsgatan 4, Sth K; t. 52 55 11, 52 55 22.

Notarii publici.

Notarii publici i Stockholm antagas av överståthållarämbetet till det antal, som k. m:t efter hörande av handels- och sjöfartsnämnden bestämmes. Då notarius publicusbefattning blivit ledig, skall överståthållarämbetet bl. a. från nämnden inhämta yttrande angående sökandes skicklighet och lämplighet. Notarius publicus är skyldig att, då han därtill anlitats, upptaga protest enligt växelagen och checklagen. Det åligger även notarius publicus att inom staden företaga andra

förrättningar, vilka enligt allmän lag eller särskilda förrättningar ankomma på honom; dock är han icke pliktig åtaga sig delgivande av stämning eller annan handling. Notarius publicus åligger ock, då han därom anmodas och förrättningen kan företagas inom staden; att bestyrka namnunderskrifter, avskrifter och andra uppgifter rörande innehåll i föredragna handlingar; att såsom vittne närvara vid tillslutande eller öppnande av förvaringsrum ävensom vid åsättande eller borttagande av förseglung; att kontrollera lotteridragningar samt verkställa utlottningar angående obligationer, aktier och andra värdehandlingar; att eljest efter företagen kontroll eller undersökning avgiva förklaring rörande därvid iakttaget förhållande; att upptaga förklaringar rörande förhållanden av rättslig eller ekonomisk betydelse ävensom till tredje man överlämna förklaringar av sådan art samt att bekräfta, att myndighet eller person är behörig att företaga viss tjänsteåtgärd eller att någon intager viss tjänsteställning, innehar viss kompetens eller rättsligen är behörig att företräda annan. Han bör tillika, när så ske kan, åtaga sig att bestyrka riktigheten av översättningar. Notarius publicus är behörig att jämväl utom staden verkställa förrättning, som härförut angivits. För varje notarius publicus skall finnas en ersättare (biträdande notarius publicus). Biträdande notarius publicus förordnas av överståthållarämbetet för en tid av tre år. — Vid tillsättning av sådan tjänst skall iakttagas att, innan handels- och sjöfartsnämnden avgiver yttrande, tillfälle skall beredas vederbörande notarius publicus att yttra sig i ärendet.

I vissa fall kan även tillfällig vikarie för notarius publicus eller biträdande notarius publicus förordnas.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Stadga. K. stadga 18 maj 1945 om notarius publicus (Kf 1945: nr 56).

Notarii publici.

Blank, I. C. E.; Smålandsgatan 12 (vid Norrmalmstorg), 4 tr., Sth C; t. 23 42 85 (växel), 10 49 27; expeditionstid: 9,30—12, 13—16, lördagar 9,30—13. Bitr. notarius publicus: Öhman, A. R.

Östberg, C. A.; Drottninggatan 18, Sth C; t. 10 43 04, 11 34 81; expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Bendz, E. T.

Flodin, H. A. A.; Brunkebergstorg 15, Sth C; t. 10 17 71 (expeditionen), 10 16 81 (personligen); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Kriström, A. H. N.

Steuch, B. A. A. M.; Västra Trädgårdsgatan 4 B, Sth C; t. 10 14 06 (expeditionen), 10 14 07 (personligen); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Söderén, C.-O.

Dispaschör.

Dispaschör har att på begäran verkställa utredning och fördelning av gemensamt haveri, varmed enligt 187 § sjölagen förstås skada, som till räddning ur en fartyg och last gemensamt hotande fara med avsikt tillfogas fartyg eller last, ävensom all annan uppoffring, som göres för sådant ändamål, samt skada och kostnad, som vållas eller uppkommer till följd av dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall enligt vissa i sjölagen närmare angivna grunder gäldas av fartyg, frakt och last i förhållande till varderas värde. Enligt 218 § sjölagen skall även utredning och fördelning av i nämnda lagrum omnämnt s. k. enskilt haveri verkställas av dispaschör, om någon, som har del i haveriet, påfordrar detta. Dessutom har dispaschör enligt lag den 8 april 1927 om dispaschörs befattning med försäkringstvister att, om tvist uppstår angående ersättningsskyldighet, som på grund av avtal om sjöförsäkring eller återförsäkring av sådan försäkring må åligger försäkringsgivare, härom avgiva yttrande. Slutligen tillkommer dispaschören viss befattning med bestämmande av s. k. distansfrakt samt redaransvarets begränsning. Dispaschörens å tjänstens vägnar avgivna utlåtande kallas dispasch, och, om detta utlåtande ej inom viss tid överklagas, vinner det laga kraft och blir för parterna bindande.

Enligt stadgan angående dispaschörsväsendet den 10 november 1911 med däri genom k. kung. den 2 juni 1933 och den 15 maj 1959

vidtagna ändringar skall i vardera av städerna Stockholm och Göteborg finnas anställd en dispaschör med visst bestämt tjänstgöringsområde. I vardera av nämnda städer skall tillika anställas en dispaschörsassistent. Dispaschör tillsättes av konungen och dispaschörsassistent förordnas för en tid av två år i sänder av magistraten i staden. För behörighet att söka dispaschörs- eller dispaschörsassistentbefattning erfordras bl. a. att hava fullgjort vad för behörighet att utöva domarämbetet är föreskrivet. Magistraten i staden är den myndighet, under vilken dispaschör och dispaschörsassistent lyda i och för tjänsten, varjämte handels- och sjöfartsnämnden äger att övervaka dispaschörs tjänsteutövning.

Författningar. K. stadga 10 nov. 1911 ang. dispaschörsväsendet, med ändr. (Kf 1911: nr 71, SFS 1933: nr 338, 1959: nr 188). Lag 8 april 1927 om dispaschörs befattning med försäkringstvister. Sjölagen 12 juni 1891, 129, 213, 214, 215, 218, 261, 326, 329, 330 §§.

Dispaschör.

Hasselrot, P. G.; Slussplan 5, 2 tr., Sth C; vardagar utom lördagar 9—12, 13—16; t. 11 36 44, 21 53 45 (personligen).

Dispaschörsassistent.

Krook, K. N. E.

Stockholms stads hemvärnsnämnd.

Hemvärnsnämnden.

Adress och mottagningstid: se nedan under ordföranden och sekreteraren.

De första bestämmelserna om hemvärdet tillkommo genom en k. kung. den 31 maj 1940.

Hemvärdet, som utgör en del av armén, består enligt nu gällande k. kung. den 30 juni 1947 om hemvärdets organisation och uppgifter m. m. (hemvärnskungörelsen) av militärt organiserade, på frivillighetens väg rekryterade förband, vilkas främsta uppgift är att verka för det omedelbara skyddet av den egna hemorten och arbetsplatsen. Hemvärdet indelas med hänsyn till sina uppgifter i allmänt hemvärn och driftvärn. Allmänna hemvärdet verkar för det omedelbara skyddet av den egna hemorten och driftvärdet för det omedelbara skyddet av statliga eller kommunala myndigheters eller enskilda företags egna anläggningar och arbeten. För allmänna hemvärdets organiserande indelas försvarsområdena i hemvärnskretsar. Hemvärnskretsarna indelas i hemvärnsområden. Den omedelbara ledningen av allmänna hemvärdet utövas inom varje hemvärnsområde av en hemvärnschef, vilken i vad avser organisationen och utbildningen närmast är underställd kretshemvärnschefen. I övrigt lyder han i militärt hänseende under försvarsområdesbefälhavaren. Under hemvärnschefen lyder hemvärnspersonalen inom hemvärnsområdet. Hemvärdets personal utgöres av hemvärnsmän, extra hemvärnsmän och hemvärnsrekryter, vilka vid tjänstgöring i driftvärdet benämnas driftvärnsmän, extra driftvärnsmän och driftvärnsrekryter samt av hemvärnsveteraner och musikhemvärnsmän. Till hemvärnsmän räknas jämväl allt hemvärnsbefäl.

Enligt hemvärnskungörelsen må förordnande för hemvärnschef samt för personal (hemvärnsmän, extra hemvärnsmän och hemvärnsrekryter), som icke förut tillhört hemvärdet, icke utläras, förrän vederbörande hemortskommun lämnats tillfälle att yttra sig över deras allmänna lämplighet för uppgiften. Ej heller må med visst undantag antagning av driftvärnsmän (extra driftvärnsmän och driftvärnsrekryter) ske, förrän vederbörande hemortskommun lämnats tillfälle yttra sig i ärendet. Dylikt yttrande må avgivas antingen av kommunens styrelse eller ock av särskild nämnd, som må hava för ändamålet särskilt tillsatts, eller av annan kommunal myndighet, åt vilken kommun må hava uppdragit handläggningen av sådana

frågor. Sådant kommunalt organ har rätt att utse högst två representanter i den av hemvärnsområdets samtliga hemvärnsmän och extra hemvärnsmän utsedda förtroendenämnden.

Stadsfullmäktige beslöt den 28 juni 1940 att utse en särskild nämnd, *Stockholms stads hemvärnsnämnd*. Nämnden består av fem för två år valda ledamöter. Ordförande och vice ordförande utses årligen inom nämnden.

Då hemvärdet utgör en del av försvaret, har det principiellt ansetts ankomma på kronan att bestrida de kostnader, som äro oundgängliga för att hemvärdet skall kunna erhålla en effektiv organisation. Stadsfullmäktige hava dock ansett sig böra lämna bidrag till lokalkostnader m. m.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter för åren 1959—1960 ägde rum den 15 december 1958.

Författningar. K. kung. 30 juni 1947 om hemvärdets organisation och uppgifter m. m. (hemvärnskung.) (SFS 1947: nr 673), med ändr.

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 30 800 kr.

Hemvärnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Abard, G. S., direktör; träffas Fastighetsaktiebolaget Socialen, Drottninggatan 27. Sth C; efter överenskommelse per tel. 21 52 08.

Vice ordförande.

*Nilsson, F. V., förste kriminalassistent.

Övriga ledamöter.

*Arpstedt, K. H., brandmästare, stadsfullm.

*Norgren, B. R., avdelningschef.

*Tjernlund, T. E., kriminalassistent.

Sekreterare (2,184 kr.).

Calmfors, S. H., bitr. finanssekreterare (se sid. 126); träffas efter överenskommelse per tel. 54 05 00 (tjänsterum) eller 32 18 54 (bostad).

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 64.)

Stockholms stads överförmyndarnämnd.

Överförmyndarnämnden.

Bergsgatan 52, 1 tr. (Pa: Fack, Sth 8); t. 54 16 40 (växel); expeditionstid: måndag—fredag 9,30—13,30, lördag 9,30—12; mottagningstid: för ledamöter måndag—fredag 10—12, kanslichefen dagligen 10—12.

För att giva effektivitet åt den rådet i Stockholm sedan gammalt åliggande skyldigheten att revidera förmyndarräkningar och förvalta arvsmedel inrättades genom k. förordning den 27 april 1667 i Stockholm en förmyndarkammare, vilken var förenad med justitiekollegiet ända till dettas upphörande år 1856.

Förmyndarkammaren bestod enligt senaste föreskrifter av borgmästaren såsom ordförande, och fyra assessorer. Samtliga dessa fem voro jämvald ledamöter av rådhusrättens förmynderskapsavdelning.

Tidigare förvaltade förmyndarkammaren vissa fonder, vilka utgjordes bl. a. av hos förmyndarkammaren för omyndiga samt frånvarande och okända arvingar insatta medel. Enligt k. brev den 24 november 1933 övertog drätselnämnden den 1 januari 1934 förvaltningen av dessa fondmedel (se sid. 147). I samband härmed bestämdes att kostnaderna för kammarens löner jämte övriga utgifter även som kammarens inkomster skulle uppföras å magistratens och rådhusrättens stat.

Sedan en av k. m:t den 12 februari 1951 tillkallad utredningsman, regeringsrådet Erik M. Kellberg, avgivit ett den 30 juni 1954 dagtecknat förslag till omorganisation av förmyndarkontrollen i Stockholm samt överståthållarämbetet remitterat ärendet till stadsfullmäktige för yttrande, beslöt fullmäktige den 20 december 1954 med vissa ändringar tillstyrka förslaget på sätt föredragande borgarrådet förordat (Utl. 1954: nr 410).

Den 17 juni 1955 utfärdades lag om ändring i 19 och 20 kap. föräldrabalken. Enligt denna lag skall fr. o. m. den 1 januari 1957 i Stockholm i stället för överförmyndare finnas en stads nämnd, kallad *Stockholms stads överförmyndarnämnd*.

Stadskollegiet tillsatte den 24 november 1955 en kommitté för utredning av vissa spörsmål, sammanhängande med den av statsmakterna beslutade omläggningen av förmyndarkontrollen i

Stockholm. Sedan kommittén den 16 april 1956 avgivit betänkande med förslag i ärendet (Bih. 1956: nr 55) antogs stadsfullmäktige den 19 juni 1956 för sin del instruktion för överförmyndarnämnden samt särskilda föreskrifter för nämndens verksamhet m. m. Instruktionen fastställdes av överståthållarämbetet den 31 december 1956 och de särskilda föreskrifterna av k. m:t den 2 november 1956.

Överförmyndarnämnden, som trädde i verksamhet den 1 januari 1957, tillkommer att handha förmyndarkontrollen i Stockholm enligt vad därom stadgas i gällande lagar och författningar. Det åligger nämnden dessutom att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Överförmyndarnämnden skall hava ett kansli med en chef, som även är föredragande.

Nämnden består av tre ledamöter jämte en ersättare för envar av dem, valda av stadsfullmäktige för fyra år. Nämnden utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande.

Till envar av ledamöterna i nämnden utgår ett årsarvode av 25,000 kr., varjämte till ersättarna i nämnden utgår arvode med 83:35 kr. för varje tjänstgöringsdag.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och ersättare för åren 1957—1960 ägde rum den 15 oktober 1956.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads överförmyndarnämnd, fastställd av ÖA 31 december 1956 (Kf 1956: nr 58). Särskilda föreskrifter rörande verksamheten inom Stockholms stads överförmyndarnämnd, fastställda av k. m:t 2 nov. 1956 (Kf 1956: nr 59). Lag 17 juni 1955 om ändr. i 19 och 20 kap. föräldrabalken (Kf 1955: nr 36).

Stat år 1960. Utgifter: driftbudgeten 454 700 kr.; inkomster: driftbudgeten 350 000 kr.

Överförmyndarnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Vice ordförande.

*Ljung, A. J. H., överförmyndare, stadsfullm.

Ledamot.

*Erman, A. J. F. I., överförmyndare, stadsfullm.

Ersättare.¹⁾

*Hjerne, K. G., direktör, stadsfullm.; *Karlsson, G. Verner, stationsförman, stadsfullm.; *Orre, O. S. W., direktör.

Sekreterare (2,500 kr.).

Gustafson, S. E. R., sekreterare (se sid. 152).

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola ersättarna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanten Orre; för vice ordföranden suppleanten Karlsson; för ledamoten Erman suppleanten Hjerne.

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 64).

Överförmyndarnämndens kansli.

Kanslichef (B 1).

Nordqvist, B. R. B.

Revisorer.

Neuman, A. (24); Berenskiöld, G. B. (27,144 kr.); Jansson, U. H. (20).

Kontorsskrivare (9).

Horn, Astrid E. M.; Törnblom, E. Marianne; Sannebrant, f. Olsson, M. Inga-Britt.

Tre kanslibiträden, en *expeditionsvakt*, fyra *kontorsbiträden*.

Stockholms stads rätts- och polisdirektion.

Se sid. 63.